

LOVEC¹⁹⁸⁵ 11

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,

revija za lovstvo

letnik LXVIII, št. 11

november–listopad 1985

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrnič«
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 61102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Ada Bitenc, Lojze Černe, Branko Galjot,
Jelo Gašperšič, Ivan Nečemar, Mitja Rebec,
Konrad Sajdl in Bojan Vomer

Lektor in korektor Sončka Lorenci

Lovci izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Ta številka je izšla v 23 000 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto ŠRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana tudi
naročnina za glasilo Lovec za leto 1985, je
1242 din (od tega za glasilo Lovec 600 din).

Za druge naročnike

je letna naročnina 1000 din
za inozemstvo 2100 din
izvod revije stane 65 din

Naročnino je treba plačati vnaprej na žiro
račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župancičeva 9 – p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 240 din, od 15 do 25 besed
400 din, od 25 do 30 besed 600 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 20 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun.

Lovske zveze Slovenije, Župancičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE

Blaž Krže	306	Sprejet samoupravni sporazum o enotnih gojitvenih smernicah za večino vrst divjadi v Sloveniji
dr. Janez Šinkovec	308	Lovska pravičnost
Mirko Lampreht	310	Pritisk na jelenjad za dan republike
Boris Leskovic	312	Nekaj besed o losu
Damiana Ota	316	Gnezdenje planinskega orla v Primorju
Mirko Tratnik	317	Malokalibrski naboji za lovsko uporabo
Franc Šetinc	320	Tihi večer v Blagušu
Dean Purgaj	322	Astorjevo prvo sledenje
Lovska organizacija:	324	GG Brežice prejelo red za lovske zasluge II. stopnje – V. J.
	324	Praznik LD Litija – A. L.
	325	Tretje srečanje lovcev treh dežel – F. P.
	325	Razvitje prapora LD Radovci – F. P.
	326	Po stečinah belega zajca – V. D.
Jubilanti:	326	Jože Koprivec – 80-letnik
	327	Tone Lešnik – 60-letnik
Lovski oprtnik:	328	Gozdni jereb v nenavadnem okolju – V. J.
	328	V globokem snegu za lisico – E. R.
	329	Lov na šoje – A. Z.
V spomin:	330	Viktor Kovačič
	330	Alojz Adamič
Lovska kinologija:	332	Lokalno tekmovanje LKD Pomurje po krvnem sledu – I. C.

SLIKA NA NASLOVNICI:

Marsikatero alpsko predgorje in drugo hribovje s svojimi najvišjimi vzpetinami ne dosega gozdne meje. Razen neznatnih skalnatih območij je hribovje poraslo z gozdovi. Tu žive gamsi, ki jim pravimo gošarji.

Gošarji nimajo možnosti, da bi se vzpenjali na prostrana območja nad gozdnim pasom in imajo zato drugačen način življenja kot gamsi, ki živijo nad gozdno mejo. Gošarji se tudi vidno razlikujejo od svojih vrstnikov iz visokogorja. Njihova telesna teža je manjša, rogliji imajo običajno večje obsege, dolžina pa je krajša.

Foto France Leben

SLIKI NA 2. STRANI OVITKA:

V prehransko bogatem gozdnem okolju si divji prašiči naberejo jeseni dovolj toščice, da jih sneg pozimi ne more resneje prizadeti (izjema so seveda dolgotrajne zime in globoka zmrzal).

Foto J. Černač

Racam mlakaricam ustrezajo plitve, zaraščene vodne površine. Najraje se zadržujejo pod rastlinjem, ki se z brega razrašča nad vodo.

Foto J. Papež, Diana

Sprejet samoupravni sporazum o enotnih gojitvenih smernicah za večino vrst divjadi v Sloveniji

Skupščina Lovske zveze Slovenije, ki je bila 28. septembra v Ljubljani, spada nedvomno med pomembnejše predvsem zaradi razprave in sprejemanja sporazuma o enotnih gojitvenih smernicah za obdobje do leta 1990.

Na programsko-volilni skupščini LZS, ki je bila 1. junija letos, je bil takrat obravnavani predlog samoupravnega sporazuma spremenjen v osnutek, saj je po mnenju večine delegatov potrebna o teh vprašanih širša razprava, ki ji do takrat v lovskih organizacijah niso namenili ustrezne pozornosti.

Svet LZS za varstvo okolja in gojitev divjadi je na predlog omenjenega osnutka, sklepov in stališč zadnje seje skupščine LZS in pripomb ter predlogov ZLD, ki so jih posredovale v postavljenem roku (do 15. junija), pripravil nov, usklajen predlog dokumenta, ki pomeni enega od temeljev usklajenega načrtovanja ter izvajanja varstvenih in gojitvenih ukrepov za večino vrst divjadi v Sloveniji.

V uvodu razprave je bilo poudarjeno, da je konec letošnjega septembra skrajni rok za sprejem sporazuma, saj v istem času marsikje že končujejo predloge lovsko-gospodarskih načrtov. To pa ne pomeni, da je bila razprava o enotnih gojitvenih smernicah s tem omejena ali zgolj formalna.

Prvi del gojitvenih smernic obravnava velike zveri, to je medveda, risa in volka. Poleg že uveljavljene rajonizacije medveda bo s tem sprejeta tudi rajonizacija risa, kar pomeni tudi različne gojitvene ukrepe v rajoniziranem območju in zunaj njega v smislu ohranitve risa na določenem območju Slovenije. Načeloma naj bi se življenjski prostor medveda in risa z vidika rajonizacije pokrival in zajemal pretežne dele Kočevsko-Belokranjskega, Krimskega in Notranjskega lovskogojitvenega območja (LGO). Soglasno je bila podprta tudi usmeritev, da je za usklajeno obravnavanje navedenih vrst treba sodelovati tudi s hrvaškimi lovskimi organizacijami.

Rajonizacija se po tem sporazumu uveljavlja tudi za nekatere vrste parkljaste divjadi, zlasti za jelenjad in divjega prašiča, pa tudi za damjeka in muflona. Pri tem je treba poudariti, da

je določitev rajonizacije omenjenih vrst tudi eno od pomembnejših priporočil sklepnega dokumenta po analizi izvajanja zakona o varstvu in gojitvi divjadi, kot sta jo sprejela skupščina in izvršni svet SRS. Kljub nespornosti in utemeljenosti te naloge skupščina LZS o tem ni sprejela dokončne odločitve, pač pa je to nalogo zaupala Svetu LZS za varstvo okolja in gojitev divjadi. Slednji je moral že oktobra pripraviti dokončen predlog rajonizacije, ki ga bo skupščina obravnavala in sprejela na naslednji seji in s tem vključila v sporazum o enotnih gojitvenih smernicah. Rajonizacija nekaterih vrst divjadi – pri tem gre predvsem za tiste, ki so najbolj problematične v procesih usklajevanja interesov s kmetijstvom ali gozdarstvom – nikakor ni formalne narave, pač pa ena od pomembnejših družbenih nalog, ki vnaša v prihodnje delo lovstva novo kvaliteto, predvsem z vidika strokovnosti in odgovornosti.

Medtem ko so bila npr. v zvezi z gamsom vsa odprta vprašanja usklajena na posebnem delovnem pogovoru 26. junija letos na Bledu, na katerem so sodelovali predstavniki vseh območij s to divjadjo v Sloveniji, pa to ne velja povsem za druge vrste, npr. za jelenjad. Dosedanje izkušnje so namreč potrdile dvoje. Prvič, da je gojitev jelenjadi mogoča samo v okviru širših, naravno zaokroženih enot, in drugič, da je potrebno odgovornost lovcev vezati tudi na nesimpatične ukrepe (sankcije) v obliki odvzema trofej oziroma rogovja nepravilno odstreljenih, doraščajočih jelenov. Da je ta ukrep skoraj edina in preverjena možnost, potrjujejo tudi izkušnje iz Notranjskega LGO. Vendar pri glasovanju o tem delu sporazuma potrebno soglasje še ni doseženo, čeprav ga je sprejela večina lovskih organizacij. Ta del gojitvenih smernic vsebuje tudi velike obveznosti lovskih organizacij, kar zadeva vlaganja pri biotehničnih ukrepih in tudi pri razvijanju in utrjevanju potrebnega sodelovanja z gozdarstvom in kmetijstvom. Nekoliko nepričakovani, vendar osamljeni so bili predlogi, naj bi že v letu 1986 v nekaterih loviščih ponovno lovili divjega petelina. Sklicevanje na desetletno varstvo te divjadi v nekatere

rih loviščih ni bilo prepričljivo, saj smo v času ustvarjanja novih oblik sodelovanja z gozdarji pri varovanju rastišč, v končni fazi pa je tudi raziskovalna naloga o divjem petelinu, katere ugotovitve bodo osnova za prihodnje odločitve o varstvu in gojitvi te divjadi.

V tistem delu gojitvenih smernic, ki obravnavajo malo divjad, so na prvem mestu naloge ohranjanja in izboljševanja življenjskih razmer. Pri tem je po mnenju večine delegatov mogoče pričakovati kvalitetne spremembe le tam, kjer jim bo uspelo razviti ali pa še bolj utrditi sodelovanje z drugimi uporabniki naravnega prostora, predvsem s kmetijstvom in vodnim gospodarstvom. Obljubljeni pomoči RK KGP pri urejanju teh vprašanj bo nedvomno zelo pomembna.

Razmeroma precej časa so razpravljali pretresali predloge za ponoven lov na jerebico tam, kjer je znova dosežena primerna številčnost. Prevladalo je stališče, naj bi sicer v načelu odstrel dovolili, in da je pri tem potrebnega več zaupanja v odločanje znotraj LGO, vendar pa mora imeti prednost odlov jerebic za ponovne naselitve v druga območja, ki so ocenjena kot primeren življenjski prostor za jerebico. Lovskogojitvenim območjem je prepuščena tudi določitev pogojev, pod katerimi se lahko izjemen odstrel jerebic dovoli za šolanje mladih psov.

Veliko besed je bilo namenjenih tudi medsebojnemu prepričevanju o utemeljenosti skrajšanja lovne dobe za zajca v decembru, kar je strokovno edino pravilno, saj so zajci, ki do takrat preživijo, nosilci reprodukcije v prihodnjem letu. Seveda ne gre pri tem za živali, ki preživijo lov, temveč številna obolenja, za katerimi zbole vajo zajci predvsem v oktobru in novembru. Sprejeta je bila srednja pot, in sicer, da se le v izrazito ravninskih loviščih zajca neha loviti sredi decembra.

Tudi v razpravi o gojitvenih smernicah za divjo raco je bilo v razpravi slišati predloge, ki nikakor ne spadajo med prizadevanja za učinkovitejše varstvene ukrepe. Nasprotno, taki predlogi niso nič drugega kot ponovno oživljanje v večini lovišč že zdavnaj presežene prakse.

Kanje svoj plen praviloma ne lovijo v zraku, ampak na tleh. Večkrat lahko kanjo vidimo, kako s preglednega mesta na drevesu opreza za malimi glodavci.
Foto J. Papež, Diana

Za samo sejo skupščine ni bila značilna le zavzeta in s številnimi argumenti podprta razprava, ki naj bi izražala širše, sodobnejše poznavanje divjadi in s tem kazala na interes in odgovornost za njeno varstvo in ohranitev ter na nedeljivost potrebnega sodelovanja z drugimi uporabniki naravnega prostora in končno tudi na solidarnost pri doseganju skupnih in enotnih rešitev v slovenskem lovstvu. Del razprave bi lahko označili kot vztrajanje na tradicionalizmu in stališčih, ki so podrejena ohranjanju pravic lovcev. Predvsem tem je veljala kritična pripomba delegata iz Maribora, ki je prepričljivo opozoril, da se razprava omejuje predvsem na pogoje izvajanja lova, da pa naša zakonodaja varstvo in gojitev postavlja na prvo mesto.

Delegatom, že nekoliko utrujenim po razpravi o gojitvenih smernicah, katerih sestavni del bo tudi rajonizacija, je v nadaljevanju seje skoraj zmanjkalo časa za razpravo o drugih, prav tako pomembnih vprašanjih.

Sprejet je bil nov, po mnenju večine objektivnejši sistem združevanja sred-

stev za financiranje programov lovskega sklada LZS. Skupščina je obravnavala in sprejela tudi sporočilo o delu razsodišča LZS, ki nedvomno pomeni veliko pri nadaljnjem utrjevanju samoupravne organiziranosti in zakonitosti delovanja lovstva.

V razpravi o problematiki in nakopičenih vprašanjih v zvezi z odkupom uplenjene divjadi je bilo ugotovljeno, da je v različnih območjih Slovenije dosežena različna stopnja uveljavljanja samoupravnih sporazumov, sklenjenih med odkupnimi in lovskimi organizacijami. Gre predvsem za uveljavljanje dohodkovnih odnosov in združevanje deviznih pravic z gozdarstvom ali kmetijstvom. V pričakovanju nove devizne zakonodaje, ki bo nedvomno spremenila dosedanje pogoje sodelovanja, morajo prizadevanja veljati večji racionalnosti poslovanja, ki so jo ponekod že dosegli z združevanjem ponudbe na ravni posamezne ZLD. Pri tem je treba dajati prednost dolgoročnim in gospodarno najučinkovitejšim pogojem prometa z uplenjeno divjadjo, kar bo nedvomno zahtevalo večjo disciplino

lovskih in odkupnih organizacij. Delegati so menili, naj bi pri tem sodelovala tudi RK KGP in Gospodarska zbornica Slovenije.

Blaž Krže

Lovska pravičnost

Dr. Janez Šinkovec

Konec septembra letošnjega leta je bil v Jennersdorfu 7. simpozij panonskih pravnikov, ki je obravnaval temo »žival in pravo«. Referati in diskusije so se nanašali na vprašanja varstva domačih živali in divjadi ter okolja nasploh. Lovsko zakonodajo v Sloveniji je predstavil prof. dr. Boris Strohsack, podpisani pa problematiko varstva okolja. Od tujih referatov je bil najbolj zanimiv referat dr. Gerharda Anderluha, koroškega deželnega lovskega mojstra, ki je obravnaval problematiko varstva živali v lovskem pravu, posebej pa še vprašanja o lovski pravičnosti. Ta avtor je že v več delih obravnaval problematiko lovske pravičnosti; ker se s tem vprašanjem ukvarjamo tudi pri nas, je prav, da bralce seznanimo s temeljnimi mislimi s tega področja.

Lovska pravično je nedoločen pravni pojem, kot so npr. dobri običaji. Vendar s tem pojmom ne opredeljujemo le lovske običaje, temveč tudi vrsto prisilnih norm, ki uravnavajo delovanje lovcev. Glede na nesporno dejstvo, da se moralna vrednotenja spreminjajo, se spreminja tudi odnos človeka do živali, kar je odvisno od napredka tehnike pa tudi od vrednotenja športnega elementa in končno od vedno večje udeležbe javnosti pri lovskih dogajanjih. Zato je razumljivo, da lovska pravično pojmovanje lova ni statično in nespremenljivo, temveč je pod vplivom spoznanj lovske znanosti in vladajočih moralnih pojmovanj. Pred leti je dr. Anderluh podal naslednjo definicijo: »Lovsko pravičen lov pomeni pošten lov, poštenost in 'fair' proti divjadi, solovcem in lovskim sosedom ter tudi za lovski red zavzetemu zakonodajalcu (Grundsätze der Weidegerch igkeit v 'Der Anblick', 11/1969).«

Pojem lovske pravičnosti je sestavljen iz elementov varstva živali in iz športa. Že v zgodovini so ta pojem precej različno uporabljali.

Sprva so govorili o »lovskem«, kasneje pa so začeli uporabljati pojem »lovsko možato«. Sredi 19. stoletja je bila lovska pravičnost definirana kot to, »kar ustreza pravilom, običajem, jeziku in smislu plemenite lovske obrti«. Šele pol stoletja kasneje sta se pojma »lovsko možato« in »lovsko pravično« ize-

načila. Sprva se je ta pojem nanašal le na lovce in je bil daleč od vsakega razmerja do lovljene divjadi ter ni imel nobenega etično-obvezujočega značaja, tudi ne v odnosu do gojitve divjadi. Iz knjige o lovu Martina Strasserja von Kollniza iz leta 1624 je mogoče povzeti, da sta za lovsko možatost samo dva kriterija: »Dejanje, ki naj bo kvalificirano s tem pojmom, mora biti izraz pravega lovskega znanja in vednosti in mora dati lovцу korist.« Dobri dve stoletji kasneje je ostajal lovec še vedno v središču pojma lovske možatosti, živalsko bitje pa stvar brez lastne vrednosti v skali vrednot v raznih sistemskih povezavah. Šele okrog leta 1844 je začel Schmeling Diringshofen oprežno podajati predlog za pravilen odnos do divjadi, vendar se je očitno bal, da bi ga obdolžili preobčutljivosti.

V sedanjem času je pojem lovske pravičnosti sestavljen iz elementov, ki pomenijo varstvo živali in iz športa. Do izraza pride športna miselnost, ki predvsem v Veliki Britaniji prevladuje nad etično platjo lova. Čim više in hitreje zleti fazan, tem bolj športna je njegova uplenitev. Tako se športnost križa z varstveno zapovedjo, da je treba divjad čimbolj gotovo in hitro usmrtiti. To, kar nasprotuje pojmu lovske pravičnosti, npr. streljati na zajca na ležišču (v ložu) ali na fazana na drevesu, bi bilo s stališča trpinčenja živali v največ primerih pravzaprav pravilno. Pri parkljarjih pa je prav narobe: usmrtilni strel ima prednost in se šteje za prestopek zoper lovsko pravičnost, če na divjad streljamo v gibanju, posebej še v hitrem. Posebni problemi nastajajo pri iskanju obstreljene divjadi, če ta pobegne čez revirno mejo v sosednje lovišče. Pri tem velja lastninski koncept, da pripada zasledovanje izključno lovskemu upravičencu v revirju, v katerem žival je, kar pa je v bistvu v nasprotju s sprejetim stališčem, da je ob sodobnem tehtanju pravnih dobrin zapoved, obstreljeno divjad čimprej odrešiti, tehtnejša kot red v lovskem obratovanju.

Pri lovski pravičnosti se poudarja etično dolžnostno ravnanje, ki je lahko neodvisno od zakonitih zapovedi in prepovedi, lahko pa se manifestira tudi

v zakonitem predpisu. Tudi sodobni zakoni uporabljajo pojme lovske pravičnosti in organizacije lovcev imajo tudi dolžnost, da vzgajajo svoje člane v tej smeri. Tudi v tujini, tam, kjer so sprejeli zakone o varstvu živali, uporabljajo pojem lovske pravičnosti, zlasti v smislu prepovedi mučenja živali. Lovska pravičnost predvsem pomeni, da je treba divjadi prihraniti bolečine in muke, ki se jim da izogniti, pa tudi, da je treba divjad oskrbovati, ji zagotavljati življenjske možnosti, pospeševati njen razvoj in odstranjevati vse motilne vplive. Sem spadajo tudi pravila, da smejo v gojitvenih oborah biti samo take vrste divjadi, za katere je v ograjenem območju ustrezen biotop in da je v obori dovolj možnosti za naravno in umetno hranjenje.

Lovska pravičnost je v zakonih obravnavana tudi z vidika pravice biti lovec; to pravico zakoni praviloma odrekajo tistemu, ki je že bil kaznovan zaradi kršitve določil o varstvu živali, če je kršil načela lovske pravičnosti ali če je sicer s svojim ravnanjem pokazal tako vedenje, ki povzroča dvom o pravici nošenja orožja (stopnja agresivnosti, ki se običajno ugotavlja prek pravnomočnih odločb sodišč).

Med določbe o varstvu živali, ki vsebujejo probleme lovske pravičnosti, spada tudi varstvo divjadi pred psi goniči in pred klateškimi psi in mačkami, ki so v gozdu brez nadzora. Postavljene razlike glede tehtanja dobrine psa in mačke ter divjadi nam pokažejo, da zakonodajalec daje prednost divjadi in dovoljuje pokončevanje klateških psov in mačk.

V ta sklop štejemo lovopust, ki je namenjen vzdrževanju vrste ali humanitarnim razlogom. Tako je npr. tudi dokaj razširjeno stališče, da mora imeti divjad v globokem snegu mir in da se je ne sme loviti v času valjenja in kotenja tudi, če drugače ni zajeta v lovopust. Krmljenje pogosto preprečuje škodo na divjadi. Izhajajoč iz spoznanja, da se krmi več kot premalo, je koroški lovski zakon dovolil krmljenje divjadi le v času mirovanja vegetacije, zgolj za preprečitev nastajanja škode na divjadi, in sicer le toliko, kolikor ne zadoščajo naravne možnosti; gre za

ukrep uravnavanja številčnosti divjadi in izboljševanja biotopa (lovišča).

Med pravila lovske pravičnosti je treba šteti tudi določbe, ki nalagajo, da mora imeti vsaka lovska organizacija uporabnega lovskega psa za delo po krvnem sledu, ali pa vsaj dokazati, da je tak vedno na razpolago za iskanje obstreljene divjadi. Tako se želi preprečiti, da bi obstreljena divjad predolgo trpela. Zato, da pes to nalogo lahko izpolni, mora biti ustrezno izšolan. Vzpodbujanje ostrine psov proti plenilcem in plenilsko vedenje psa do žive živali večina zakonov prepoveduje in tak pes je po pravilnikih o izpitih družtev za zrejo uporabnih psov izločen. V zvezi s tem je zanimiva odločba nekega nemškega sodišča o tem, ali je po zakonu o varstvu živali vadba psa za vodni lov, če se ta izvaja s pomočjo race, ki so ji pristrigili peruti, kazniva. Sodišče je sprejelo stališče, da je življenje te posamične (preizkusne) race manj pomembno kot to, da dobro izšolani pes za vodni lov skrajša bolečine in muke množice drugih obstreljenih rac s tem, da jih brez odlašanja prinese (aportira). Vsako namerno vznemirjanje in zasledovanje živali po neupravičenih osebah je v večini zakonodaje prepovedano.

V sklop vseh teh vprašanj spadajo tudi predpisi o uporabi orožja, ki imajo značaj varstva živali, tako: prepoved uporabe zračnih pušk; prepoved streljanja

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 1. do 30. septembra 1985 so z območja 32 občin v naši republiki preiskali na steklino 71 živali, in sicer:

38 lisic, 7 psov, 13 mačk, 5 sm, 4 jazbece, 1 zajca, 2 podgani in 1 volka. Odsek za virologijo Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 18 živalih z območja 12 občin:

Celje (1 lisica), Dravograd (1 lisica), Litija (1 lisica), Ljubljana-Vič-Rudnik (1 lisica), Metlika (1 lisica), Mozirje (2 lisici), Novo mesto (1 lisica), Ravne na Koroškem (3 lisice), Slovenske Konjice (4 lisice), Trebnje (1 lisica), Vrhnika (1 lisica) in Žalec (1 jazbec).

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA

Ljubljana, 1. 10. 1985

s šibrami, puščicami in samostrelom na parkljasto divjad; prepoved, da se pri lovu na parkljasto divjad strelja s kroglo, ki ne ustreza moči divjadi; prepoved uporabe samosprožilcev in pasti, ki ne lovijo, ne da bi poškodovale ali takoj ubile; prepoved uporabe zank za lovljenje divjadi, razen v boju proti nalezljivim boleznim; prepoved uporabe umetnih virov svetlobe in podobno. V zvezi s pastmi se poudarja upravičenost uporabe samo takih pasti, ki žival ubijejo takoj, vendar je pri tem poudarjeno, da morajo biti pasti enkrat dnevno pregledane in da jih praviloma lahko uporabljajo tiste osebe, ki so za to posebej usposobljene.

V drugem delu (Kärntner Jagdrecht, Celovec 1983) je dr. Anderluh v zvezi z lovsko pravičnostjo poudaril: lovsko pravičen lov je primeren lov, primeren

in pravičen do divjadi, solovcev in lovcev v sosednjem revirju in skladen z zakonitimi pravili. Temeljna pravila lovske pravičnosti bi lahko opredelili takole:

- 1) prihraniti divjadi nepotrebne muke;
 - 2) v naravi mora lovec varovati naravne danosti;
 - 3) divjadi v okviru lova dati največje možnosti;
 - 4) vesti se viteško in primerno do solovcev in lovcev v sosednjem revirju;
 - 5) pogon in sploh izvajanje lova podrediti zakonom in drugim predpisom, ki nalagajo obveznost spoštovati lovstva pravila, disciplino in nadzor.
- Nespoštovanje načel lovske pravičnosti ima lahko za posledico kazensko odgovornost pred rednimi sodišči, sodniki za prekrške, pa tudi disciplinsko odgovornost v lovskih organizacijah.

V NOVEMBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

10. XI. vzide ob 6.55 in zaide ob 16.36
25. XI. vzide ob 7.16 in zaide ob 16.22

= 5. XI.,

= 12. XI.,

= 19. XI.,

= 27. XI.

vzide ob 22.37
zaide ob 14.24

vzide ob 14.08
zaide ob 23.42

vzide ob 15.58
zaide ob 9.07

Pritisk na jelenjad za dan republike

Mirko Lamprecht, LD Peca

S skupnimi lovi na zajca in fazana smo pri nas končali že pred dnevom republike. Pri nas kaj rado konec novembra ali v začetku decembra nasuje snega in potem so brakade precej težje ali pa jih sploh ne moremo izvesti.

Zadnja leta, kar imamo kot stalno divjad tudi jelenjad, pa se moramo zmeraj bolj truditi, da konec leta dosežemo vsaj nekaj načrtovanega odstrela te divjadi. Gozdarji namreč vedno bolj pritiskajo, čeprav do sedaj v našem lovišču še ni bilo posebne škode. Le tu in tam najdeš kako olupljeno drevo tam, kjer se pozimi dalj časa zadržuje jelenjad. Zelo nekorektno se mi zdi stališče gozdarjev, ki bi radi v našem koroškem kotu jelenjad sploh iztrebili. Nerazumljivo, skoraj smešno pa je stališče, naj bi bilo na desnem bregu reke Meže območje brez jelenjadi, kjer naj bi odstrelili vsako žival. Prvič, vemo, da jelenom ne moremo prepovedati oziroma preprečiti, da ne bi prečkali reke Meže, in drugič, prepričani smo, da so za jelenjad razmere na območjih Uršlje gore enake, če ne še boljše kot na Peci. Vsekakor so lovci pri nas zainteresirani za zmerno številčnost jelenjadi, prepričani pa so tudi, da za to obstajajo realni pogoji.

Toliko za uvod, saj nimam namena razpravljati o teh problemih, temveč napisati nekaj vrstic o enem uspešnejših pritiskov na jelenjad v naši lovski družini. Za zalaz te divjadi pri nas nimamo dobrih pogojev, s čakanjem pa tudi ni posebnih uspehov. Vsekakor imamo še premalo izkušenj za lov na to, kot je videti, vedno bolj nočno divjad.

Zadnje čase se proslave dneva republike kar praviloma zvrstijo že pred samim praznikom. Nam, lovcem to še posebej ugaja, ker imamo tako praznike proste za lov. Tako smo se sestali tudi lani 29. novembra zjutraj pred hotelom Peca v Mežici. To ni bil obvezen skupni lov, lovci smo bili samo obveščeni, da bo pritisk na jelenjad. Tako prihajajo že leta na take love oziroma pritiske bolj ali manj isti lovci, ki jim ni žal niti časa niti truda in ne naporov, ki so povezani s takimi lovi, zlasti, kadar je veliko snega ali pritiska

hud mraz. Tako se nas je zbralo 15 lovcev.

Gospodar Vlado in čuvaj Peter sta kar na zbornem mestu pred hotelom napravila glavni razpored in razdelila lovce in pogonice po skupinah in po avtomobilih. Tudi pri lovu nam prej boni, zdaj pa cena bencina delajo precej preglavic, zato smo prisiljeni, da se vedemo bolj ekonomsko in se ne prevažamo več vsak s svojim avtom.

Vreme je bilo kar ugodno, saj je pred dnevi zapadlo nekaj snega, pa tudi premrzlo ni bilo. Iz Mežice smo krenili proti Črni in v Mušeniku zavili z glavne na gozdno cesto proti Podpeci. Prvi pritisk je bil namreč določen za predel Grajsko-Naverško. Dogovorjeno je bilo, da začnejo pogoniti s pritiskom ob 8. uri. Do takrat sta gospodar in čuvaj že tudi razdelila ostale lovce po stojiščih. Jaz sem dobil stojišče kar na gozdni cesti, malo nad Petkom in pod prelazom za Heleno, nasproti Naverškega hriba, kamor se je jelenjad že večkrat umaknila. Nisem še stal četrte ure, ko je že počil prvi strel, za katerega pa nisem mogel natančneje ugotoviti, od kod prihaja. Čez slabih pet

minut sem zaslišal že drugi strel, vendar to pot bolj razločno – le nekoliko bolj desno od prvega. Streli so nato padali vsakih nekaj minut. Zadnjega, petega, sem zaslišal že čisto pod seboj v dolini. Potem pa vse tiho je bilo, ampak ne za dolgo. Že sem zaslišal brnenje avtomobilskega motorja, ki se mi je bližal iz smeri prelaza, kmalu nato pa sem zagledal džip našega lovca Draga, v njem pa še Bogdana. Drago je ustavil in me povabil, naj prisedem. Seveda sem se obotavljal, češ, kaj ga pa lomite, saj smo komaj začeli loviti, še pol ure ne stojim, pa pravite, da je že vsega konec. Drago, ki sicer ve, da nekoliko slabo slišim, je bil ves iz sebe in je tokrat kričal, da bi ga slišal tudi popolnoma gluhi. Začel je razlagati, da je Peter ustrelil jelena, Ivan baje košuto, pa še nekdo drug eno, da gremo takoj v dolino in od tam navzgor pomagat pri spravilu. Ko smo se pripeljali do Petkove bajte (kot se po naše pravi manjši zgradbi – kajši), smo pustili džip na cesti in odšli po desni grapi navzgor, kjer smo kmalu srečali lovce, ki so vlekli košuto, ki jo je uplenil Anza (koroški izraz za Ivana).

Udeleženci skupnega lova na jelenjad po končanem lovu, ki so ga organizirali na dan republike

Foto B. Orešnik

Košuta in enoletni, po rogovju sodeč slabo zasnovan jelen šilar

Foto J. Papež, Diana

Pomagali smo jim jo zvleči v bližino džipa, kjer jo je Anza iztrebil. Ko smo jo naložili na vozilo, smo jo zapeljali do naslednje grape oziroma drče, kjer so imeli lovci pri cesti že drugo košuto-junico; to je uplenil naš mlajši lovec Drago. Nismo se še dodobra razgovorili, ko smo visoko zgoraj zagledali še nekaj ostalih lovcev, kako so pomagali vleči jelena, naloženega na vejah, ki ga je uplenil čuvaj Peter.

Ko smo imeli vse tri uplenjene živali pri cesti in ko smo bili spet vsi lovci skupaj, smo se šele razgovorili o poteku lova. Razpoloženje je bilo zares enkratno in moram priznati, da kaj takega že dolgo nisem doživel. Vsi lovci so bili nasmejani in zgovorni, tako uplenitelji kot tisti, ki jim to pot Diana ni bila naklonjena, le tisti, ki so imeli na desni strani klobuka zeleno vejico, so imeli malo več besede...

Ugotovili smo, da je bilo v pogonu najmanj 17 glav jelenjadi. Osem živali je udarilo mimo gospodarja, čez sedlo proti Podpeci in njegova krogla je žal zavila iz zelene smeri. Tri živali so bežale nazaj pod grebenom proti Črni, tri pa navzdol proti dolini, kjer jim je hotel naš Adi z enim strelom pretipati rebra, pa se mu na žalost ni posrečilo. No, tri živali pa smo imeli pred seboj položene lepo v vrsti; vse so bile odlično zadete, saj je vsaka padla pod

prvim strelom. Odstrel pa ni bil zadovoljiv samo po številu, temveč tudi po sestavu – štiri- do petletni nekronski B-jelen, košuta ter junica. Uspeh bi lahko bil še večji, če lovec pod grebenom, kjer so se nazadnje umikale tri živali, ne bi nekaj minut prehitro zapustil stojišča in pa seveda, če ne bi bilo obeh omenjenih zgrešenih strelav. Potem bi bilo pa že skoraj prehudo, skoraj preveč za en sam pogon!

Seveda so hoteli nekateri z lovom še kar nadaljevati, saj časa in možnosti smo imeli še na pretek, pa tudi navdušenja ni manjkalo. Nazadnje pa smo se le zedinili, da nam je bila Diana za tisti dan dovolj naklonjena, zato smo lov končali.

Postavili smo se za plenom v vrsto in Albin je kar skozi puškino cev odtrobil pozdrav lovini. Na srečo pa je imel naš Bogdan s seboj tudi fotografski aparat in nas je kar nekajkrat ovekovečil.

Nato smo vse tri živali naložili na Dragov džip. Kolona avtomobilov, seveda z džipom na čelu, je nato odpeljala proti domu. V dolini, kjer bi morali zaviti na levo proti Mežici, pa je džip zavil na desno po dolini navzgor. Takoj mi je bilo jasno, da se hočejo lovci s plenom malo pokazati in pobahati v Črni. Tam smo naredili krog pred hotelom Planika, nato pa smo se ustavili na trgu pred spomenikom. Žal pa nikjer

nismo našli nobenega gozdarja iz gozdne uprave, da bi mu pokazali, da smo se enkrat pošteno potrudili za tako imenovano naravno ravnovesje.

Ko smo prišli v Mežico, smo se ustavili pred hotelom Peca. Seveda bi bil ta moj zapis nepopoln, če bi zamolčal, da se nismo mogli odreči stari lovski šegi in navadi in smo vse skupaj tudi malo zalili. Uplenitelji so bili tokrat res razpoloženi in vsak je prispeval za pošteno rundo, kot temu pravimo Korošci. Čuvaj Peter pa je prispeval cel cvrček, da so kuharice pripravile odlično pražo.

Pred hotelom se je okrog džipa kar naprej gnetlo nekaj firbcev. Eni so bili seveda navdušeni – navadno lovci in njihovi simpatizerji, spet drugi pa so zmajevali z glavo, češ, ali je vse to potrebno in umestno. Kar nekajkrat sem jim moral razlagati, da to niso zadnji jeleni iz našega lovišča, da je to komaj 17 % od jelenjadi, ki je bila tisti dan v enem pogonu, ter da načrt odstrela še zmeraj ni izpolnjen. Seveda nisem pozabil omeniti, da jelenjad dela v gozdu tudi škodo in da gozdarji zahtevajo še veliko večji odstrel.

Upam, da sem vsaj nekaj dvomljivcev prepričal o potrebnosti in pravilnosti našega početja. Nam lovcem, ki smo sodelovali pri tem lovu, pa bo ta lov na dan republike 1984. leta zagotovo ostal v lepem spominu.

Nekaj besed o losu

Boris Leskovic

Naši bralci in lovci so že večkrat prosili, naj napišemo nekaj tudi o losu. To pot smo njihovim prošnjam ustregli in zbrali nekaj podatkov o tej nam manj znani vrsti jelena, predstavniku holarktične favne. Nedvomno je res, da je evropski ali evrazijski los (angl. *elk*) zelo podoben severnoamerškemu (angl. *moos*), saj gre za isto vrsto živali, ki pa se je ponekod morfološko spremenila glede na posebne življenjske, podnebne in geografske razmere. Posledica tega so različne geografske podvrste, ki se med seboj razlikujejo po določenih znakih. Evropski los živi v vseh območjih severne Evrope, njegov življenjski prostor (areal) pa se razteza tudi proti vzhodu v vzhodno Sibirijo. V vsej severni Evropi je poznana le ena sama podvrsta *Alces alces alces*. Šele vzhodno od reke Jenisej v Aziji živi druga podvrsta – *A. a. cameloides*. Poleg palearktične regije pa je los predstavnik tudi nearktične regije v Severni Ameriki. Tu živi v štirih podvrstah: *A. a. americana*, *A. a. gigas*, *A. a. shirasi* in *A. a. anderseni*. Ameriškega oziroma kanadskega losa so naselili tudi na Novi Zelandiji.

Evropski los

Zanj je nadvse značilna velikost, saj je največji evropski parkljar, največja lovna

divjad. Ima dolge noge in kratek rep ter velike previsne zgornje ustne. Tudi smrček je poraščen z dlako (razen majhnega neporaslega trikotnika med obema nozdrvima). Kratek, a močan vrat nosi spodaj kožni naborek, ki je npr. pri severnoameriških podvrstah še bolj izražen. Močan evropski los-samec tehta tudi prek 508 kg.

Los je poleti rjavkasto sive barve, z belo sivimi nogami. Posamezne živali so temnejše, spet druge pa imajo svetlejše tone. Na zimo jim zraste daljša in svetlejša dlaka. Tu in tam opazijo tudi kako albino žival. Rogovje samca (pravijo mu tudi bik) je značilno lopatasto z 18–20 kratkihi, prstastimi parožki. Jelenom rogovje odpada (odvisno od starosti) od novembra naprej. Nekaj tednov pred rukom jim rogovje doraste in ga očistijo mahu. Obdobje parjenja (ruk) se začne največkrat sredi septembra. Losja košuta je mulasta in navadno skoti eno tele, nobena redkost pa nista dva mladiča.

Los je izredno tiha žival. Tudi njegovo oglašanje v roku je tišje in slišati ga je le, če mu pridemo dokaj blizu. Samčev glas je gruleč, košute pa izpuščajo nosljajoče glasove, ko kličejo svoja teleta.

Losova hrana je dokaj raznovrstna – od vodnih rastlin in zeli do drevesnih poganjkov (brstja) in lubja. Veliko vodnega rastlinja

zaužijejo predvsem med junijem in avgustom.

V nekaterih območjih Skandinavije je losov še vedno zelo veliko, številčnost populacij pa še narašča. Evropski losi so najštevilnejši na jugovzhodu njihovega življenjskega območja. Ustrezen habitat najdejo predvsem proti severu do reke Namsen. Veliko losov je na Švedskem, kjer ne živijo le v visokih planinskih območjih na severu in na jugu v Malmö-husu in Blenkingeju. Tu so morali pred časom populacijo zreducirati zaradi velikih gospodarskih škod. Leta 1959 so švedsko populacijo ocenili na okoli 100 000 živali. Losi sicer na Gotlandskih otokih prav tako ne živijo, toda kadar v hudih zimah zamrzne kanalska ožina, se pojavijo tudi na otoku Öland, kjer živi majhna otoška populacija. Živali večkrat preplavajo helsinško ožino jugozahodno od Švedske in se zato občasno pojavljajo na Sjaellandu na Danskem. Zelo zanimivo pa je, da se Dancem še nikoli ni posrečilo losov tu zadržati; te živali so pri njih izumrle in od 10. stoletja dalje so losi v tej državi le občasni gostje. Veliko losov pa živi na Finskem. Nekaj jih živi tudi na otoku Aland v Botnijskem zalivu. Tam živeči losi imajo dve obliki rogovja. Na severu in vzhodu imajo samci močno lopatasto rogovje, v srednji in

Evropski los – *Alces alces alces* (Linné, 1758)

Biologija

Opis: Evropski los doseže velikost odraslega konja. Zanj je značilna močna zgradba telesa, dolge močne noge in lopatasto razvito rogovje. Rogovje pa ima lahko v odvisnosti od življenjske kondicije oz. podvrste še veliko drugih oblik. Pri starejših samcih rogovje nazaduje tako, da se zmanjšuje število prstastih parožkov na lopatastih vejah. Koščen kljunast predel pod nosničnima kostema je izrazito podaljšan, ustne so previsne. Dlaka je dolga in gosta in je po vratu in hrbtu dolga tudi do 20 cm. Kožuh je rdečerrjav, na zimo pa se spremeni (menjava dlake) v sivega (drugi deli so beli). Glava in griva sta temnejši od ostalega telesa. Noge so največkrat bele. V prvih mesecih po skotitvi so mladiči enotne rdeče rjave barve (brez pik!). Prva menjava dlake se začne avgusta in se konča septembra. Odrasle živali zamenjajo dlako le enkrat na leto. Volnena dlaka začne izpadati aprila (navadno v drugi polovici). Pri samcih je menjava najintenzivnejša maja in v prvih dneh junija. Pri košutah se začne dlaka menjavati mesec dni prej.

Lobanja: Hrbtana linija lobanjskega profila se upogne blizu očnic. Ralo (vomer) leži nizko zadaj (in ne razpolavlja nosnih kosti zadaj v dve votlini). Intermaksilarni lobanjski predel lobanje je izrazito podaljšan, nosna regija pa je skrajšana.

Zobna formula:
$$\begin{array}{c} 0 \ 0 \ (1) \ 3 \ 3 \\ 3 \ 1 \ \quad 3 \ 3 \end{array}$$
 Los ima torej v stalni garnituri

zobovja 32 do 34 zob. Zelo redko se v zgornji čeljusti pojavijo tudi prodniki ali okliči.

Življenjski habitat: Los živi v obsežnih, bogatih gozdovih in močvirjih barij, prav tako pa tudi v gozdnatih območjih vzdolž rečnih obal in jezer. Najbolj aktiven je zgodaj zjutraj in zvečer, često pa se pase tudi ponoči. Pozimi košute in teleta živijo skupaj v tropu, medtem ko se samci združijo v svoj trop.

Hrana: Od rastlin uživa poganjke in lubje trepetike, topolov, vrb, brez itd.

Plenilec losov je v največji meri volk.

Razmnoževanje: Paritev se začne konec avgusta in traja do konca septembra.

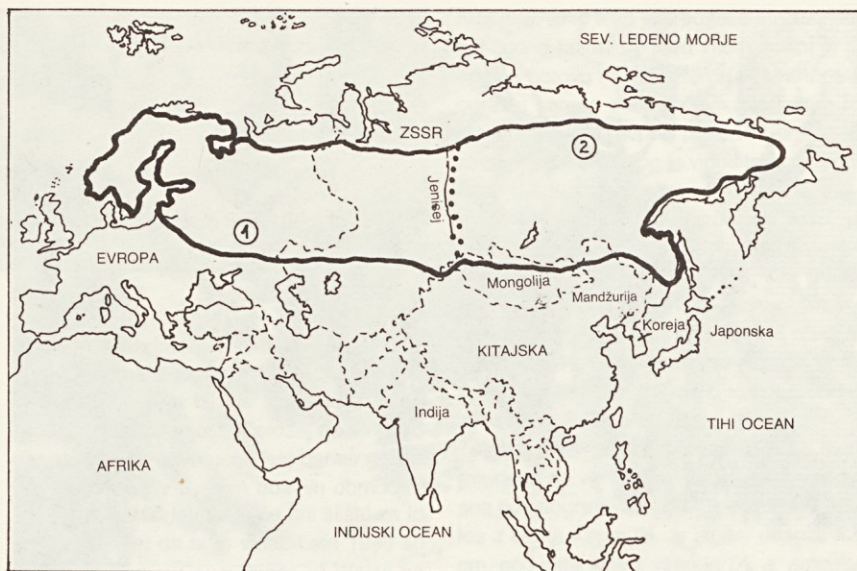
Po brejosti, ki traja pri losji košuti 35 do 38 tednov, skoti košuta enega do dva mladiča, ki prideta na svet aprila ali maja. Laktacijsko obdobje traja 3,5 do 4 mesece. Ko so losja teleta stara 2 tedna, se postopoma začno hraniti tudi z rastlinsko hrano. Spolno zrelost doseže evropski los pri 2,5 letih. Samcem odpade rogovje decembra ali januarja, novo rogovje pa jim doraste do junija. Življenjska doba losa je približno 20 let.

Razširjenost: Evropski los je razširjen po Skandinaviji, severnih območjih vzhodne Evrope do Baltiškega morja in Sibirije, od koder se njegov areal nadaljuje do Pacifika, severne Mongolije, Kitajske in tudi Severne Amerike.

južni Finski pa so lopate slabo razvite (veja-sto rogovje). Južno od Finske živi nekaj živali tudi v Estoniji, Latviji in Litvi – v pokrajinah, ki ležijo na vzhodni obali Baltičkega morja. V Latviji živijo tako vzdolž obale kot v notranjosti dežele. Podobno je v Litvi, kjer večina losov živi v zahodnih območjih in tudi v delti reke Mamel; tu jih pogosto vidijo brodirati po vodi. Zelo verjetno je, da pripotujejo losi v jugovzhodne dele Litve iz močvirij Pinska (območje, ki je nekdanj pripadalo Poljski, danes pa je to Belorusija). Na Poljskem je los začel izginjati v 18. stoletju. Konec 19. stoletja je Poljakom uspelo obdržati nekaj živali v močvarah Pinska in Pripjata. Sem so živali nedvomno prispele iz okolice Minska v Rusiji. Med 2. svetovno vojno je los postal na Poljskem spet redkejši; leta 1945 jih je živelo v gozdovih Czerwone-Bagno (v okrožju Rajgrad) le nekaj. Takrat je bilo to edino naravno stanišče losov na Poljskem. Leta 1948 so pripeljali skupino živali v Kampinonski narodni park blizu Varšave, kjer so jih začasno gojili v obori. Podrli so jo leta 1956 in živali izpustili v divjino. Iz tega centra so se losi uspešno širili in razmnoževali tudi v druga območja na Poljskem, kjer so našli ustrezne razmere za življenje. Leta 1981 so losi na Poljskem naseljevali območja ob Masurijskem jezeru, Mazoviansko nižavje, Podlasie, Bialowieški gozd, Malopolsko, Lublinsko višavje, Dulowski pragozd in Krakow-Wielumsko višavje.

V Nemčiji so zadnjega losa uplenili v zahodni Prusiji okoli leta 1830, v vzhodni Prusiji pa se je ohranil vse do 2. svetovne vojne. Takrat je to območje pripadlo Poljski in Sovjetski zvezi. Iz vseh drugih območij je los izginil ali pa tam v mlajši zgodovini sploh ni živel.

Občasno pridejo losi iz Poljske tudi na Madžarsko. Leta 1984 se je skupina losov prvič v mlajši zgodovini pojavila tudi v Jugoslaviji (blizu Vinkovcev – SR Hrvaška), kjer so odstrelili enega samca. Od kod so prišli

Areal razširjenosti losa (*Alces alces*) na severu Evrope in v Sibiriji: 1. podvrsta *Alces alces alces* (severna Evropa); 2. *Alces alces cameloides* (vzhodna Sibirija, Mongolija in Mandžurija)

losi k nam, ni znano, vemo le, da živali niso pobegnile iz nobenega živalskega vrta (Kovačević, 1984).

Zelo obsežen življenjski prostor ima los v Sovjetski zvezi. Živi od Urala (na vzhodu) do Karelije in prednjih delov Finske in Litve na zahodu. Južna meja losovega areala v Rusiji poteka po črti, ki se razteza zahodno od Urala vse do zahodnega Pinska. Občasno se pojavijo tudi južneje od Volgograda, zelo številni pa so v okolici Moskve. Včasih, ko tu še niso tako zelo krčili gozdov, je bil los zelo razširjen tudi v Ukrajini in na severnem Kavkazu.

Visok greben Urala je ekološka in naravna meja za mnogo sesalskih vrst, zato tudi vzhodno od Urala živi že druga podvrsta losa, ki mu lahko rečemo vzhodnosibirski ali usurijski los (*A. a. cameloides*). Meja med obema podvrstama poteka v pasu ob reki Jenisej. Življenjsko območje usurijskega lo-

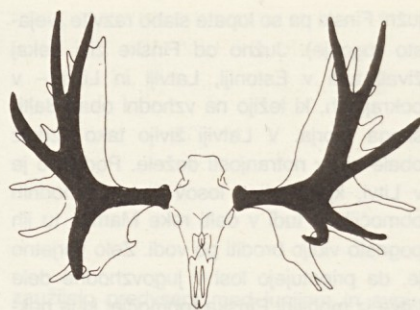
sa se razprostira čez severno Mongolijo, prek dela Mandžurije vse do Ohotskega morja. Položaj losa vzhodno od reke Jenisej je zaenkrat še zelo slabo raziskan, saj nekateri avtorji trdijo, da od tod dalje živi podvrsta jakutskega losa (*A. a. pfitzenmayeri*) in da je podvrsta *A. a. cameloides* omejena le na že opisane predele Mongolije in Mandžurije (Dzieciolowski, Pielowski 1975). Kakorkoli že, vzhodnosibirski losi so po barvi dlake veliko temnejši kot evropski. Predvsem v zgodnji jeseni so nekatere živali skoraj povsem črne. Novembra, ko jim zraste daljša dlaka, pa postanejo svetlejši.

V palearktični regiji so losovi glavni naravni sovražniki (plenilci) rjavi medved in volkovi. Volkovi lovijo lose predvsem v azijskem delu Sovjetske zveze in neizprosno uravnajo številčnost teh rastlinojedov, na Daljnem vzhodu pa jih pleni tudi sibirski tiger.

Evropski los (*A. a. alces*) iz Švedske

Shematični prikaz lopataste (belo) in vejaste (črno) oblike losjega rogovja

Severnoameriški los

Povedali smo že, da v Severni Ameriki živi ista vrsta losa, ki pa nastopa v 4 podvrstah. Od 15 vrst jelenov, ki živijo tod, je los največji. Telesno najmočnejši je aljaški los (*A. a. gigas*). Zelo močni jeleni merijo v vihru tudi prek 235 cm in tehtajo nemalokrat preko 680 kg. Vendar pa moramo povedati, da žal kljub velikemu številu losov, ki jih odstrelijo na Aljaski, še ni nobenih zanesljivih podatkov o telesnih težah.

V Kanadi je los splošno razširjena vrsta jelena. Najdemo ga v vseh provincah razen v severnem delu Labradorskega polotoka. Leta 1878 so ga naselili tudi na Novo Fundlandijo, na vseh drugih otokih vzdolž kanadske obale pa los ne živi. Izjema je le otok Cape Breton, ki leži vzhodno od Nove Škotske (New Scotia). Za Cape Bretonski otok pa še vedno ne vemo, ali so tu živali avtohtone ali pa morda potomci naseljenih živali. Znan je namreč podatek, da so v letih 1828 in 1829 sem pripeljali dva odrasla jelena in 5 košut. Dvajset let kasneje je tej naselitvi sledila še ena; okoli 35 losov so pripeljali z Elk Islanda, narodnega parka v Alberti. Danes so losi razširjeni po vsem Cape Bretonu.

Razširjenost losa v Kanadi je danes precej drugačna kot sredi preteklega stoletja. Takrat je bila glavna koncentracija losov v širokem pasu, ki se je raztezal od Vinipeškega jezera v južni Manitobi prek Saskatchewan in severne polovice Alberta do Velikega medvedjega in Velikega suznjega jezera v okraju Mackenzie Severozahodnega teritorija. Zelo goste populacije so živele tudi v provincah jugovzhodne Kanade – v južnem Quebecu, Novem Brunswicku in Novi Škotski. V Britanski Kolumbiji pa je bil los že takrat domala iztrebljen.

V tem stoletju pa se je življenjsko območje losa povečalo navzven, v glavnem v severnejša, južna in zahodna območja, ki so zelo bogata s hrano, primerno za lose. Losi so se zelo razmnožili v območjih Britanske Kolumbije in Yukona, povsem pa so izginili iz območij med Vinipeškim in Velikim suznjim jezerom. V zahodni Kanadi, kjer živi poleg podvrste *A. a. gigas* tudi podvrsta *A. a. andersoni*, se le-ti pojavljajo v osrednjih provincah, vendar niso tako zelo številni kot nekdaj.

A. a. andersoni je proti vzhodu razširjen

skoraj do Ontaria, kjer to geografsko raso zamenja tretja podvrsta, *A. a. americana*. V južnem Quebecu je losja populacija ostala glede razširjenosti v istih mejah kot pred stoletjem. Losi danes živijo v Novem Brunswicku in na Novi Škotski, prav tako pa tudi v okolici Cape Bretona, kjer so med letoma 1895 in 1913 opravili več novih naselitev teh jelenov. Naselili so jih na otok Anticosta, ki leži v St. Lovrenškem zalivu. V tridesetih letih tega stoletja so se losi dobro razmnožili, nato pa so začeli naglo izginjati. Zelo številna populacija je na Novi Fundlandiji, ki pa prav tako ne izhaja iz avtohtonih živali. Da imajo danes tam lose, se morajo zahvaliti več uspehim naselitvam, ki so jih opravili od leta 1878 dalje, ko so naseljevali lose iz Nove Škotske.

V ZDA imajo zdaleč največjo populacijsko gostoto te jelenjadi. Predvsem velja to za Aljasko, kjer so leta 1963 ocenili številčnost podvrste *A. a. gigas* na 120 000 živali.

Areal razširjenosti losa (*Alces alces*) v Severni Ameriki: 3. podvrsta *Alces alces americana* (vzhodna Kanada in severovzhodni del ZDA); 4. podvrsta *Alces alces andersoni* (zahodna Kanada); 5. podvrsta *Alces alces gigas* (Aljaska in Yukon); 6. podvrsta *Alces alces shirasi* (Wyoming, ZDA)

MERITVE, OPRAVLJENE PRI EVROPSKIH LOSIH (*Alces alces alces*)

dolžina telesa z glavo: prek 300 cm (samci)

višina v vihru: okoli 235 cm (samci)

dolžina repa: 12–13 cm

dolžina uhlja: okoli 26 cm (Heptner, 1961)

Kondilobazalna dolžina lobanje: 520–550 mm (n = 14 lobanj iz Poljske)

Totalna teža samcev od 357–619 kg

samic od 347–406 kg (Heptner, 1961 – iz evropskega dela Sovjetske zveze)

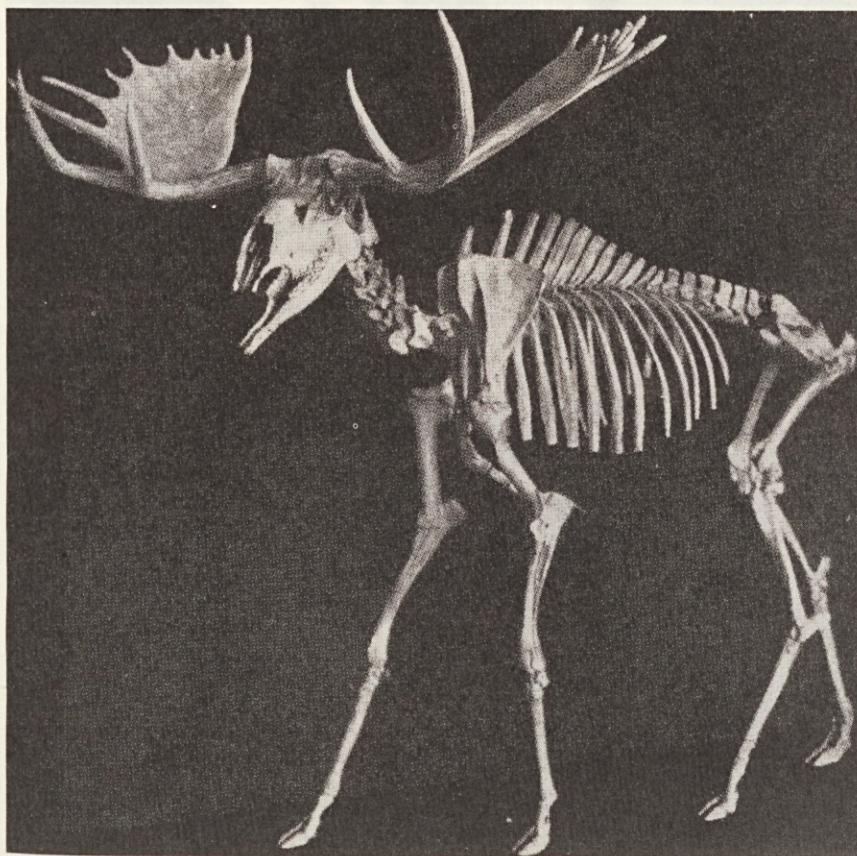
največji razpon rogovja samcev: prek 160 cm.

Losje populacije v ZDA so povsod izredno stabilne in številčnost še vedno narašča. Izjema sta zvezni državi Wyoming in Utah. V teh dveh državah živi podvrsta *A. a. shirasi*, ki jo najdemo tudi v Idaho in Montani. V ostalih državah, kot Maine, New Hampshire, Vermont, Michigan (vključno z otokom Royal) in Minnesota, pa živijo živali treh podvrst: *A. a. americana*, *A. a. andersoni* in *A. a. shirasi*. V vseh naštetih državah pa celotno število losov verjetno ne presega desetine tistega števila, ki je znano za Aljasko. Velikokrat se losi pojavijo tudi v bolj oddaljenih zveznih državah, kot so Colorado, Massachusetts, Severna Dakota, Oregon, Washington in Wisconsin.

Če bi hoteli primerjati sedanjo razširjenost losa na Aljaski z razširjenostjo pred sto leti, bi ugotovili, da je bil los prej osredotočen predvsem v notranjosti. Položaj pa se je do danes korenito spremenil, saj danes najdemo to jelenjad v mnogih obalnih območjih, kjer pred 50–60 leti ni nihče niti slišal za to žival, kaj šele, da bi jo videl. Leta 1948 so ustrelili samca v Cape Prince of Wales na Sewardskem polotoku. Na Aljaski so se življenjske razmere za losa izboljšale zaradi gozdnih požarov. Po požarih, v katerih so zgoreli iglasti gozdovi, je začelo rasti novo, listnato drevje, ki daje losom precej večje prehranske možnosti.

Severnoameriški los je s svojim grbastim

Los je v Sloveniji živel v aluviju. Takrat so nastale najmlajše rečne naplavine in jezerske usedline. Iz te zgodovinske dobe so bolj pomembne le plasti na Ljubljanskem barju. V njih so leta 1875 pri izkopavanju našli tudi ostanke losa (*Alces alces L.*), prav tako pa so jih izkopali tudi v jami pri Glažuti nedaleč od Ribnice. Izredno lep skelet losa imajo v ljubljanskem Prirodoslovnem muzeju. Ta skelet so našli v isti jami, poleg dveh drugih, ki pa žal nista bila popolna. Sodobniki losa so bili še jazbec, rjavi medved, volk, vidra, kune, ris, bober, divji barski prašič, smjak, zober, tur, barsko govedo in jelen.

hrbtom, veliko težo in s povešenimi ustnami kaj čudna prikazen; med vsemi jeleni je na pogled gotovo najgrši. Po drugi strani pa je odrasel samec z mogočnim lopatastim rogovjem, ki ima razpon prek 183 cm, videti zares mogočen. Lepo je videti tega velikega rastlinojeda v njegovem naravnem okolju – v starem kanadskem gozdu, ko brodi po vodi in išče hranljivo vodno rastlinje. Pod vratom mu opleta kožna guba, ki ji pravijo domačini »bell« – zvonec. Tudi košuta ima kožno gubo, vendar je manjša. Vse do danes ni še nihče prepričljivo razložil, čemu imajo losi ta kožni naborek, ki je pri samcu lahko dolg tudi do 50 cm.

Telesna višina severnoameriških losov (merjeno na vihru) izredno variira in je odvisna od geografske rase oz. podvrste. Aljaški los z otoka Kenai (*A. a. gigas*) doseže 229 cm, podvrsta losa z vzhoda (*A. a. americana*) pa meri v povprečju le 168 cm. Tudi teže so zelo različne – od 408 do 816 kg. Največje telesne teže so prav gotovo značilne za starejše samce z Aljasko. Košute so v povprečju kar za 25% lažje kot jeleni. Losja teleta so v nasprotju s teleti vseh drugih vrst jelenov po skotitvi nepegasta, enotno svetlo rjava od rdečkasta. Košute polegajo maja ali junija. Poleti se košute in teleta zadržujejo v glavnem skupaj v močvirjih in barjih nižavij, medtem ko se samci-jeleni, predvsem, kadar jim muhe in komarji delajo prevelike preglavice, umaknejo v višji svet, včasih celo nad drevesno mejo; tam se da lažje dihati in je precej hladneje.

Los ima osupljivo moč in lahko plava na velike razdalje, pri tem pa porabi razmeroma malo energije in se le počasi izčrpa. Znana so pričevanja, da so losi preplavali 13–14 km široke morske zalive ali jezera. Baje še živijo očitvidci, ki so videli plavati losa prek jezera Superior med Whitesfish Pointom v Michiganu in ontarijsko obalo. Ta razdalja znaša kar 26 km. Seveda pa se plavanje za losa včasih tudi žalostno konča. Včasih, ko za losjimi košutami plavajo tudi teleta, ki se hitreje utrudijo, je smrt neizbežna. Videli so teleta, kako so počivala na vratovih košut ali pa so se z nogami spravila prek hrbtov svojih mater. Sicer pa je voda za lose element, v katerem se dobro počutijo. Petersen (1955) je takole zapisal svoja opazovanja:

»Občasno se losi potaplajo pod vodno gladino tudi 5,5 m globoko, da bi dosegli vodno rastlinje, ki raste na dnu. Često smo jih pozorno opazovali pri potapljanju. Potapljali so se tako popolnoma, da tudi hrbtna grba ni molela iz vode. Vendar pa moramo reči, da le-ta največkrat le gleda iz vode. Ko žival konča potop, pomoli iz vode najprej glavo, iz nosnic pa sunkovito prhne vodo. Pri potapljanju se včasih obrne tudi za 180° okoli svoje prečne osi, če pa hoče ostati še dalj pod vodo, se nam zdi, da se zakotali na bočno stran. Pod vodo ostane povprečno

30 sekund (najdaljši čas, ki smo ga zabeležili, je bil 50 sekund). Vsem pa se zdi, da bi te živali lahko pod vodo zdržale še dalj časa.«

Čeprav jim je vodno rastlinje najbolj všeč, pa los uživa tudi listje grmov in dreves, s katerih spretno smuka zelenje. Med drevjem in grmi izbira predvsem vrbe žalujke, severnoameriški topol, planinski jesen, neko vrsto divje češnje, trepetliko, belo brezo itd. Za losa ni nič težkega osmukati liste 244–274 cm od tal. Če se postavi na zadnje noge, doseže tudi liste, ki rastejo 366 cm od tal. Če pa še ni dovolj visok, s skoki doseže celo tisto listje, ki raste kar do 610 cm nad zemljo.

Rogovje odpade ameriškim losom v petih mesecih (od novembra do marca), zato so

sredi tega obdobja navadno vsi samci brez rogovja. Novo rogovje jim ne začne rasti takoj. Začetek rasti novega rogovja se pri starejših jelenih opazi šele spomladi, nato pa raste zelo pospešeno. Pozno avgusta starejši samci že očistijo mah z rogovja.

Mesec kasneje se začne ruk. To je najaktivnejše obdobje njihovega letnega cikla. Traja od sredine septembra do sredine oktobra. Ko samci sledijo košutam, se oglašajo z nizkimi, grulečimi glasovi. V vseh drugih letnih časih pa so losi tihe živali, razen telet, ki se oglašajo z visokimi cvilečimi glasovi. V roku se samci bojujejo med seboj navadno za najbolj priljubljeno košuto. Še podnevi se močni udarci rogovja slišijo na precejšnje razdalje. V tem obdobju samci z nogami izkopljejo v tleh manjšo vdolbino, kamor

urinirajo in se v njej valjajo. Zaradi neprestane uriniranja in valjanja je njihovo telo obdano s smrdečim blatom. V takih kalužah se često povaljajo tudi košute in teleta. Pozimi los najraje izkopava izpod snega ovenelo rastlinje, obira popje in brste z dreves in grmov, obgrizuje pa tudi lubje. Najbolj nevaren je losu v Severni Ameriki volk, ki je najmočnejši selektor te vrste. Prav tako plenijo lose medvedi in kojoti. Med naravne plenilce telet pa moramo prišteti v nearktični regiji tudi rosomaha.

Viri:

1. Heptner V. G. Elch, Die Säugetiere der Sowjetunion, DDR, Verlag, 1966
2. Dzieciolowski R., Pielowski Z.: Los, Panstwowe Wydawnictwo Rolnicze i Lesne, Warszawa, 1975
3. Sych L.: Keys to Vertebrates of Poland Mammals, Polish Scientific publishers – Warszawa, 1981
4. Whitehead K.: Deer of the World, London, 1973
5. Vodnik po zbirkah Narodnega muzeja v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Cec), 1933

Gnezdenje planinskega orla (*Aquila chrysaetos* L.) v Primorju

Planinskega orla vsi poznamo z gora, vendar tam postaja vedno redkejši. V gorah namreč ni več miru, saj so planinske poti preplavljene z glasnimi planinci, prepadne stene pa z alpinisti. Tudi hrane mu v gorah zmanjkuje. Živali, ki bi lahko bile njegov plen, to so slabotne ali bolne, odstrelijo in odnesejo v dolino. Orel se loti tudi mrhovine, če je treba, toda v gorah ni niti te več. Poleg miru in hrane pa potrebuje planinski orel še primeren prostor za gnezdenje in jadranje.

Planinski orel je danes ogrožen v vsej Evropi; nekatere države so ga že uvrstile v rdečo knjigo ogroženih vrst (Red Data Book). Tudi pri nas je njegova številčnost upadla in vsako leto gnezdi manj planinskih orlov.

Letos je en par planinskih orlov gnezdil v Istri blizu vasice Sočerga, nedaleč od Buzeta. Člani ornitološkega društva Ixobrychus iz Kopa so gnezdo našli letos 1. maja. Odrasle planinske orle so na tem kraju opazovali že nekaj dni prej, toda nihče ni niti pomislil, da bi lahko orla tam gnezdila. Gnezdo so našli na neki pečini čisto po naključju. V njem sta bila dva mladiča, stara približno dva tedna. Najdba je vse člane zelo razveselila, toda obenem jih je tudi skrbelo, ali bo orloma uspelo vzgojiti svoja mladiča. Bali smo se, da ne bi kdo mladičev pobral iz gnezda ali pa ustrelil odraslih orlov. Orla sta namreč letala po hrano daleč naokrog, celo v bližini Trsta smo ju večkrat opazovali z domačega vrta. Novica o gnezdu se je zato potihoma razširila.

Dva tedna pozneje je bil v gnezdu samo še en mladič. Verjetno je šibkejši mladič postal plen svojega starejšega, močnejšega brata, kar je pri ujedah dokaj pogost pojav. Junija je bil preostali mladič velik kot kokoš, že na pol operjen. Ko smo se približali gnezdu, je mirno ležal, nas opazoval in se pustil obročkati. Julija je bil mladič že popolnoma operjen in pripravljen za polet. Zaskrbljeno smo sledili njegovemu razvoju in se spraševali, ali mu bo uspelo poleteti in ostati živ in zdrav. Nekaj dni pred njegovim poletom smo še zadnjič obiskali gnezdo. Mladič je že popolnoma operjen stal na robu gnezda. Če smo se preveč približali gnezdu, je postal nemiren in je začel mahati s krili. Umaknili smo se, ker bi zaradi preplaha lahko padel iz gnezda in se poškodoval. Nekaj dni pozneje, okrog 15. julija, je mladič poletel in upamo, da še leti. Če je planinski orel gnezdil v Istri, pomeni, da je tam našel ugodne življenjske razmere tako glede hrane kot glede prostora.

Mladič planinskega orla v gnezdu, ko je bil star približno 6 in 11 tednov

Foto Damijana Ota in Iztok Škornik

ra. Upamo, da bomo znali te razmere obdržati, tako da bo planinski orel še kdaj gnezdil v Primorju.

Damijana Ota

Malokalibrski naboji za lovsko uporabo

Mirko Tratnik

*Kdor veliko strelja, veliko zgreši, pravi-
jo. (Mirko Šušteršič, 1972)*

Malokalibrski naboji v kalibru približno 5,6 mm so po svetu zelo razširjeni. Uporabljajo jih predvsem športni strelci pa tudi lovci, v zadnjem obdobju pa se vse bolj uveljavljajo tudi kot vojaški naboji (npr. naboj v kalibru .223 Remington). Malokalibrske naboje delimo v dve skupini: z robnim vžigom in s centralnim vžigom.

Malokalibrski naboji z robnim vžigom .22 long Rifle

Pri nas je nedvomno najbolj znan malokalibrski naboj z robnim vžigom »5,6 mm dolgi« z mednarodno angloameriško označbo .22 long Rifle ali skrajšano .22 I. R., kar v prevodu pomeni »dolga dvaindvajsetica za puško«, pri čemer je približni kaliber naveden v stotinkah cale. Tega naboja ne uporabljamo samo za puške, čeprav za te največ, temveč tudi za pištole, revolverje, brzostrelke, vložne cevi ipd. Za to, da je nabojček tako razširjen in popularen, je več vzrokov: v primerjavi z drugimi naboji je najcenejši, zaradi šibke smodniške polnitve in lahke krogle je pok šibak, odsuna pa skorajda ne čutimo, natančnost naboja je izredna (najnatančnejši naboj na razdaljah do približno 50 m), orožja v tem kalibru (puške, pištole, revolverji) pa so relativno enostavna in poceni, razen v primerih, ko gre za vrhunska športna orožja za tekmovalno streljanje. Lovska uporaba .22 I. R. je v evropskih državah (in tudi pri nas) omejena praktično samo na lov vran, šoj, srak, lisic, klatečih se psov in mačk, pa tudi za golobji in kunčji lov ipd. Za odstrel parkljaste divjadi uporaba tega naboja upravičeno ni dovoljena, pa tudi za odstrel ruševca in divjega petelina ne, ker je ciljnobalistično neustrezen, česar pa seveda divji lovci ne upoštevajo, saj se po ocenah s tem nabojem največ divje lovi.

Če imamo lično, priročno risanico v tem kalibru, nam je lahko puška v veliko veselje, saj lahko z njo poceni vadbeno streljamo, tekmuje v lovski strelski disciplini v tarčo »srnjak« in

»bežeči merjasec« (brez strelnega daljnogleda na razdalji 35 m) in seveda lovimo. Za uporabo na lovu skorajda nujno potrebujemo strelni daljnogled z vsaj štirikratno povečavo; šele s strelnim daljnogledom bomo namreč lahko popolnoma izkoristili natančnost streliva in puške. Če imamo kombinirano lovsko puško tricevko ali polrisanico, lahko v šibreno cev vgradimo vložno cev v kalibru .22 I. R. ali močnejšem .22 Winchester Magnum; še posebej priročne in v praksi preizkušene so vložne cevi zahodnonemških firm Krieghoff in Lothar Walthar. Tricevka je za vgraditev vložne cevi še posebej primerna. Najbolje je vložno cev vgraditi v levo šibreno cev tricevke, da lahko sprožamo s sprednjim sprožilcem, ki je opremljen z vzvratnim naprožilom; na ta način streljamo namreč natančneje. Raztros vložne cevi je praviloma dovolj majhen, tako da lahko do približno dvojne šibrene razdalje (70 m) streljamo zadovoljivo natančno tudi na majhne cilje, če je seveda vložna cev strokovno pravilno vgrajena in pristreljena, kar je delo za puškarja, kontrolo pristrelitve pa naj v puškarjevi

navzočnosti opravi vsak lastnik puške sam.

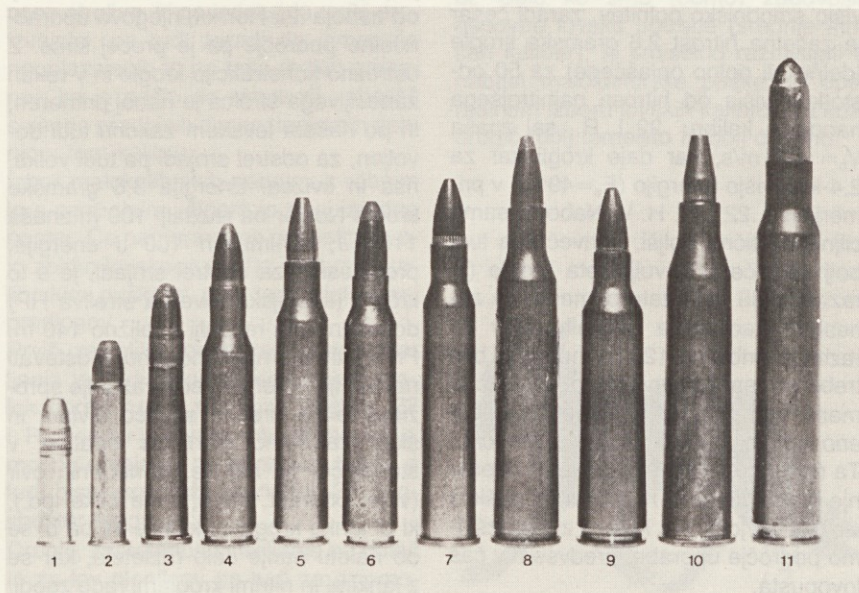
Izbira streliva je v kalibru .22 I. R. široka. V tabeli so zbrani balistični podatki za tri osnovne različice tega naboja, in sicer za:

»standardni naboj« .22 I. R. z maso svinčenke 2,55 g, z začetno hitrostjo $V_0=330$ m/s in z začetno živo silo ali energijo $E_0=137$ J;

»hitri naboj« z oznako .22 I. R. High Velocity, masa pobakrene svinčenke je 2,55 g, $V_0=400$ m/s, $E_0=206$ J; prednost te različice v primerjavi s standardnim nabojem je v približno 40 odstotkov višji začetni živi sili sicer enako težke, a trše pobakrene svinčenke, kar je seveda pogojeno z višjo začetno hitrostjo krogle. Zato je ta različica ciljnobalistično učinkovitejša, zlasti, če je krogla na konici navrtana (votla konica);

»sobni naboj« .22 I. R. ima nižjo maso svinčenke, le 1,8 g, njena začetna hitrost je podzvočna, $V_0=220$ m/s, zato je pok tega naboja šibak, energija pa prav tako nizka ($E_0=44$ J); ta različica je namenjena predvsem za vadbe-

(1) .22 I.R.; (2) .22 Winch. Mag.; (3) .22 Hornet; (4) .222 Rem.; (5) .222 Rem. Mag.; (6) .223 Rem.; (7) 5,6 × 50 R Mag.; (8) .220 Swift; (9) .22–250 Rem.; (10) 5,6 × 57 R; (11) 7 × 64 – (zaradi primerjave velikosti nabojev)

Naboj	Krogla	Masa krogle g	Hitrost krogle m/s			Energija krogle J			Pri pristrelitvi v piko na razdalji	znaša sprememba lege zadetkov glede na vizirno linijo, v cm (za .22 W. Magnum prek strelnega daljnogleda) na razdalji			
			V ₀	V ₅₀	V ₁₀₀	E ₀	E ₅₀	E ₁₀₀		25 m	50 m	75 m	100 m
.22 kratki ¹	svinčenka	1,80	260	235	—	61	49	—	50 m	+ 4,5	± 0		
.22 I.R. sobni	svinčenka	1,80	220	190	—	44	32	—	25 m	± 0			
.22 I.R. standardni	svinčenka	2,55	330	300	—	137	116	—	50 m	+ 2,0	± 0	- 8,5	- 24
									100 m	+ 8,0	+ 12	+ 9,5	± 0
.22 I.R.H.V. hitri	pobakrena												
	svinčenka	2,55	400	335	—	206	147	—	50 m	+ 1,5	± 0	- 6,5	- 20
									100 m	+ 6,5	+ 10	+ 8,5	± 0
.22 Winchester Magnum	delni ali polni plašč	2,60	615	510	430	491	334	245	75 m	- 1,5	+ 1	± 0	- 4,5
									100 m	- 0,5	+ 3	+ 3,0	± 0

¹ Ta naboj je praktično uporaben le za športno streljanje, posebno iz hitrostrelnih športnih pištol, zato ga podrobneje ne obravnavamo.

no streljanje v zaprtih prostorih, zato tudi nosi oznako »sobni«.

Torej bomo za strelski trening na večje razdalje (50 m in več) pa tudi za lov (lažjih živali) uporabljali »standardni naboj«, za streljanje v zaprtih prostorih oziroma na krajše razdalje (manj od 50 m) »sobni naboj«, za lov (predvsem težjih živali: lisica, klateči se psi ipd.) pa »hitri naboj«. Posebno učinkoviti so ameriški naboji z galvaniziranimi svinčenkami z votlo konico, kot sta na primer .22 I. R High Velocity-Hollow Point firme Remington ali pa »The World's Fastest .22 I. R. -Stinger« firme CCI.

.22 Winchester Magnum

Zelo znan, močnejši, učinkovitejši in dražji od .22 I. R. je malokalibrski naboj z robnim vžigom .22 Winchester Magnum ali krajše kar .22 magnum.

Daljši tulec z robnim vžigom omogoča višjo smodniško polnitev, zaradi česar je začetna hitrost 2,6 gramske krogle (delno ali polno oplaščene) za 50 odstotkov višja od hitrosti najhitrejšega naboja v kalibru .22 I. R., saj znaša $V_0 = 615$ m/s, kar daje krogli kar za 2,4-krat višjo energijo ($E_0 = 491$ J) v primerjavi z .22 I. R. H. V. Naboj ni samo ciljnobalistično boljši, temveč ima tudi bolj sploščeno krivuljo leta krogle (je razantnejši) in je zato primeren za zanesljivo zadevanje majhnih ciljev do razdalje približno 120 m, ne da bi bilo treba pri tem popravljati po višini, to je meriti nad cilj, kar je teoretično sicer enostavno, v praksi pa zelo nepriročno. Ta naboj se veliko uporablja za streljanje iz vložnih cevi. Kombinirani puški z vložno cevjo v tem kalibru zelo razširimo področje uporabe, predvsem v čas lovopusta.

Malokalibrski naboji s centralnim vžigom

Malokalibrskih nabojev s centralnim vžigom je cela vrsta, balistični podatki za nekatere so zbrani v posebni tabeli.

.22 Hornet je najšibkejši malokalibrski naboj s centralnim vžigom. V tujini (predvsem v ZR Nemčiji) je ta naboj izredno priljubljen za lovsko vadbeno streljanje v tarčo pa tudi za lov na močnejše »plenilce« do razdalje približno 150 m. Naboj je izredno natančen, pok je relativno šibak in odsun prav tako. Ciljnobalistične lastnosti krogle omogočajo (in zakonodajalec dovoljuje) uporabo tega naboja za lov divjega petelina, ki ga pri nas praktično ne lovimo več, ker je ogrožena živalska vrsta, in ruševca, ni pa dovoljen za odstrel parkljaste divjadi, na primer srnjadi!

.222 Remington. Naboj je razvila ameriška firma Remington, na trgu pa se je pojavil leta 1950. Je nekoliko dražji od naboja .22 Hornet, njegovo uporabnostno področje pa je precej širše. Z ustrezno konstrukcijo krogle in v rokah zanesljivega strelca je naboj primeren, in po našem lovskem zakonu tudi dovoljen, za odstrel srnjadi pa tudi volka, risa in svizca. Energija 3,6 gramske krogle Nosler na razdalji 100 m znaša 1168 J; minimalnih 100 J energije, predpisanih za odstrel srnjadi, je s to kroglo (avstrijska tovarna streliva HP) doseženih na razdalji približno 140 m. Pri odstrelu srnjadi moramo upoštevati naslednje: strel na večje razdalje sprožimo le na prečno stoječo divjad, in sicer za širino dlani za lopatico, v strelni črti pa naj ne bo nobenih ovir (veje, podrast, trava, žitne bilke ipd.), ki bi lahko kroglo odklonile ali pa bi se ob naletu nanje celo razletela, kar se z lahkimi in hitrimi kroglami rado zgodi.

Če pa streljamo na manjše razdalje (manj od 100 m), si v ugodnih razmerah za sprožitev strela (dober naslon puške, mirno in premišljeno sproženje strela) lahko dovolimo strel v vrat divjadi. Tako uplenjena divjad ima namreč najmanj poškodovano meso. Za lov na plenilce je naboj uporaben do razdalje približno 200 m, ker je izredno natančen in zaradi razance z ustreznim nadstrelom »dveh prstov« na razdalji 100 m lahko streljamo na 200 m v črno. Odsun je šibak, pok ne premočan, oboje pa je v prid natančnemu streljanju.

.222 Remington Magnum je nekoliko močnejši od naboja .222 Remington. V šestdesetih letih je iz Amerike prispel v Evropo in tudi k nam. Primeren je za odstrel srnjadi, vendar še zdaleč ni tako razširjen kot .222 Remington.

.223 Remington je standardni malokalibrski vojaški naboj s centralnim vžigom v državah članicah NATO pakta. Strelja se iz jurišnih pušk in lahkih mitraljezov. Od .222 Remington Magnum se razlikuje po tem, da ima nekoliko krajši tulec, balistično pa sta oba naboja praktično identična. Z ustrezno konstrukcijo lovske krogle je primeren za odstrel srnjadi.

5,6×50 Magnum in **5,6×50 R Magnum** sta zahodnonemški konstrukciji, ki sta nastali kot odgovor na pestro ameriško ponudbo malokalibrskih nabojev s centralnim vžigom. Nemci oba naboja že uvrščajo med standardne lovske naboje za odstrel srnjadi; učinek je na razdalji 160 m enakovreden učinku naboja .222 Remington na razdalji 100 m. Naboj 5,6×50 R Magnum je posebno primeren kaliber za lahko, priročno kombinirano bokarico-polrisanico.

Kaliber	Masa krogle v g	Vrsta krogle	Izdelek tovarne	Hitrost krogle v m/s				Energija krogle v m/s J				Optimalna pristrelitev na m	E=1000 J na razdalji m
				V ₀	V ₁₀₀	V ₁₅₀	V ₂₀₀	E ₀	E ₁₀₀	E ₁₅₀	E ₂₀₀		
.222 Remington	3,2	TM-HSp	HP	970	785	700	625	1524	998	794	633	180	100
	3,6	Nosler	HP	935	810	745	690	1556	1168	988	847	190	140
.222 Rem. Magnum	3,6	TM-HSp	HP	1000	835	755	665	1780	1241	1015	787	180	150
	3,6	Nosler	HP	1000	850	790	720	1780	1286	1111	923	180	170
.223 Remington	3,6	TM-HSp	HP	990	825	745	670	1745	1212	988	799	180	140
	3,6	Nosler	HP	990	850	785	725	1745	1286	1097	936	190	170
.22-250 Remington	3,4	TMS	Norma	1130	959	877	811	2196	1579	1319	1128	200	210
5,6 × 50 Magnum	3,24	TMS	RWS	1095	915	865	755	1942	1354	1212	922	210	180
5,6 × 50 R Magnum	3,6	Nosler	HP	1020	865	800	740	1852	1332	1139	975	195	170
5,6 × 52 R	4,6	TMS	RWS	870	740	700	640	1736	1256	1127	942	170	180
5,6 × 57	3,6	Nosler	HP	1095	945	875	810	2134	1590	1363	1168	200	250
	4,5	ABC	HP	1030	890	830	775	2387	1782	1550	1351	200	300
5,6 × 57 R	3,6	Nosler	HP	1075	925	855	790	2057	1523	1301	1111	200	230
	4,5	ABC	HP	1030	890	830	775	2387	1782	1550	1351	200	300
.22 Hornet*	3,0	TMS	RWS	740	560		425	824	471		275	135	

* Naboj ni dovoljen za odstrel srnjadi.

5,6×52 R Savage je starejši ameriški naboj z malo večjim premerom krogle (5,79 mm). Orožja v tem kalibru izdelujejo le še redki proizvajalci, čeprav je to eden prvih malokalibrskih nabojev s centralnim vžigom, ki se je v Evropi najprej uveljavil za odstrel srnjadi.

.220 Swift (ameriška konstrukcija iz leta 1935) je najhitrejši tovarniško polnjeni naboj sploh. 3,24-gramska koničasta krogla z delnim plaščem doseže začetno hitrost $V_0 = 1253$ m/s. V Evropi ta naboj ni preveč razširjen.

.22–250 Remington je zelo hiter naboj ($V_0 = 1130$ m/s); razvili so ga ameriški amaterji kot tako imenovani »wildcat« naboj, leta 1965 pa ga je v svoj obširni proizvodni program uvrstila firma Remington. Danes ga izdeluje večina tovarn streliva. Za odstrel plenilcev je primeren do razdalje 300 m in je tako natančen, da so ga v svojo orožarno prevzeli tudi fanatični ameriški športni strelci benchrest; to je športno streljanje z naslona s težkimi, debelocevnimi, preciznimi puškami, opremljenimi s strelnimi daljnogledi velikih povečav. Večina tovarn lovskega in športnega orožja izdeluje karabinke v tem kalibru, tudi naša Crvena zastava iz Kragujevca. Naboj se je hitro mednarodno uveljavil. Poznamo ga tudi pri nas, vendar je bolj malo v uporabi, čeprav ga nekateri avtorji označujejo kot »idealni naboj za odstrel srnjadi«.

5,6×57 in 5,6×57 R sta zahodnonemški konstrukciji tovarne RWS iz začetka šestdesetih let. Visoka začetna hitrost ($V_0 = 1040$ m/s) daje 4,8-gramske krogli s stožčasto konico (KS) visoko energijo, tako da je naboj primeren za odstrel srnjadi na daleč (200 m in še malo čez) pa tudi za odstrel gamsa, kjer je

to z lovskim zakonom dovoljeno ($E_{100} = 2031$ J). Naš lovski zakon pa odstrel gamsa s tem nabojem prepoveduje. Prvotni, dobro mišljeni namen tovarne RWS je bil, da bi izdelali puško, s katero bi bilo mogoče loviti parkljasto divjad (srnjad, gamsa), s pomočjo adapterjev pa naj bi iz iste puške streljali tudi šibkejša istokalibrska naboje, predvsem .22 Hornet, .22 Winchester Magnum pa tudi .22 I. R. Tako bi se uporabnost puške močno povečala, tako za lovske kot tudi za športne namene (cenen trening). Zaradi premajhne, nezadovoljive natančnosti istokalibrskih, šibkejših nabojev, streljanih iz adapterjev, pa se pričakovanja niso v celoti izpolnila.

5,6×61 S. E. in 5,6×61 R S. E. vom Hofe sta evropska »super« malokalibrska naboja s centralnim vžigom, ki pa se nista široko uveljavila zaradi specialnega, nesejerjskega orožja, visoke cene streliva, ki ga izdelujejo redki proizvajalci, pa tudi zaradi do danes še nepojasnjenih in ne tako redkih primerov, ko je prišlo do eksplozij nabojišč sicer po predpisih dimenzioniranih risanic v tem kalibru.

Izbor malokalibrskih nabojev z robnim in s centralnim vžigom je torej izredno pester. Če nameravamo popestriti svojo zbirko lovskega orožja še z malokalibrskimi puškami, pa v razmislek nekaj predlogov:

Prvič, za veliko poceni vadbenega streljanja je nedvomno najustreznejši malokalibrski naboj z robnim vžigom .22 I. R., čeprav je lovska raba tega naboja močno omejena; za ta namen boljši, a tudi bistveno dražji, je naboj .22 Winchester Magnum.

Drugič, za natančno streljanje na daleč in za lov plenilcev pa tudi za (izjemo-

ma) odstrel srnjadi do razdalje približno 100 m bi dal prednost široko mednarodno uveljavljenemu naboju .222 Remington. Zelo natančen je tudi .22 Hornet, vendar za odstrel parkljaste divjadi ni primeren in ni dovoljen, v ceni pa med obema nabojema ni bistvene razlike.

Tretjič, imeniten, kar zadeva natančnost in učinkovitost na daleč, je naboj .22–250 Remington, je pa seveda strelivo za vadbeno streljanje (pre)drago; podobno velja za naboje 5,6×57 in 5,6×57 R in 5,6×50 Magnum in 5,6×50 R Magnum.

Četrtoč, če si kupujemo prvo lovsko risanico (karabinko), bo najbolj pametno, da se odločimo za močnejši, bolj univerzalen lovski kaliber, saj je uporaba malokalibrskih nabojev s centralnim vžigom za odstrel parkljaste divjadi na spodnji še uporabnostni meji in še to zakonsko omejena le na odstrel srnjadi. Šele ko smo (bomo) zadovoljili osnovne lovske potrebe (srednje močan kaliber), je smiselno razmišljati o nabavi malokalibrske puške. O optimalnem izboru lovskega kalibra pa kdaj drugič, bolj temeljito in bolj obširno.

Tihi večer v Blagušu

Franc Šetinc

Lovska družina v Vidmu ob Ščavnici me je povabila na lov na srnjaka. V lepem lovskem domu sredi gozda sta me pričakala starešina družine Brence in lovec Rožanc. S sabo sem pripeljal tudi ženo in sedemletno vnukinjo Manco, ki pravi, da bo lovka, ker ima rada divjad, samo puške da ne bo nosila. Istega dne so bili v gosteh tudi Feri Horvat, generalni direktor Radenske, in general Jerkič, ki so ga prav tako povabili na srnjaka.

Starešina nam je ponudil kozarček domačega žganja. »Da se pogled izbistri,« se je zasmel. Potem nam je razkazal lovski dom, ki je res vreden tega imena. »Tu pa jaz spim,« je pokazal tudi posteljo. Upokojen je, zato ima dovolj časa za lov. Skoraj polovico časa prebije v lovišču. »Ne zapade tako visok sneg, da ne bi šel v gozd,« pravi. »Zdaj šele vem, kako lep je gozd tudi pozimi.«

Odpravimo se na lov: vsak v svojo smer. Tudi žena in Manca se spravita na prežo. V vnučki se takoj oglasi domišljija: »Že vidim, velik, črn srnjak gre proti nam...« Starešina ji ponagaja: »Pa prav črn? Morda je medved.« Manca se koj popravi: »Da, da, medved je...«

Z Rožancem, ki ga bom klical kar Ožbolt, se spravlja na prežo v Biserjanah. Najprej se je na robu gozda blizu preže pojavil mlad srnjak in se zagledal v naju, dokler se ni pomiril in začel objedati leskov grm. Potem se nama je približal na trideset metrov; bil je videti kot fant, ki mu še ne raste brada. Mirno se je pasel pod prežo in se nato začel oddaljevati proti cesti.

Kmalu zatem se je daleč v kotu pojavil star srnjak, ki ga je Ožbolt »privezal« že spomladi. Ker se nama nikakor ni hotel približati, sem vprašal lovca:

»Je več kot dvesto metrov?«

»Malo daleč je,« je vzdihnil Ožbolt.

Pomeril sem malo više in ustrelil. Srnjak se je sunkovito obrnil, za nekaj časa obstal, kakor bi ugibal, odkod je prišel strel, in bliskovito zdirjal v gozd.

»Zdi se mi, da je nakazal strel,« sem šepnil.

Lovec je molčal, najbrž si je mislil svoje. Ko sva čez čas prišla na nastrel,

nisva našla nobene krvi. Prečesala sva še del gozda, a vse zaman, nikjer nobene sledi. Tiste trenutke sem si želel, da ne bi bil streljal; prihranil bi si živce in tudi vesti si ne bi vznemirjal.

»Saj je bolje tako,« sem se tolažil. »Slabše bi bilo, če bi ga obstrelil, pa ga ne bi našel,« sem si izmišljal vse mogoče izgovore. »Streljal sem s češkimi nabojem, puška pa je nastreljena na noslerico...«

Nekaj dni kasneje sem obiskal radgonski sejem, kjer si vselej rad ogledam tudi lovsko razstavo. Všeč mi je, ker se ne bahajo; pokažejo tudi škart. Nagacene živali so kot žive, v okolju, ki spominja na pravi gozd.

S starešino se tokrat odločiva za prežo blizu lovskega doma. Ko prideva na cilj, zavohava gnojnico, ki jo je kmet maloprej navozil na njivo.

»To pa ni dobro,« reče starešina.

»Sveža gnojnica srnjaka moti...«

»Kmečki parum,« se pošalim.

Nisem se še dobro namestil na preži, že je stal srnjak ob robu gozda; svetlo rogovje se mu je svetilo v soncu. Nemirno se je prestopical – kot bi bil na samem trnju. »Mu bo parum všeč?« sem se sam pri sebi nasmehnil. Lovil sem ga v daljnogled na puški; v hipu, ko je počilo, je srnjak zdirjal v gozd, kratko zabokal in se tako poslovil od mene.

»Prišel sem popravljat, da ne boste mislili, da ne znam streljati,« sem se nasmejal, ko sem se letos avgusta spet pojavil na pragu videmske lovske kočice. Ker je bilo še prezgodaj za lov, smo se pogovarjali o gojitvi. Tovariš Brence je zadovoljno pripovedoval, koliko prež imajo v loviščih. Nobena ni zasilna, vse so narejene tako, da se lovec počuti na njih varnega. Tudi z gojivitvijo so zadovoljni, saj se lahko pohvalijo z bogatimi loviščem. »Ne preveč ne premalo,« me popravi starešina. »Dosti kapitalcev, malo gumbarjev,« se nasmehne.

Lov mu zapolnjuje praznine, ki bi sicer nastale v življenju upokojenca, če ne bi imel tega »konjička«. »Podzavestno začneš razmišljati, da nisi več nikomur potreben. «Letošnjo zimo je bil na sledi

tropu divjih prašičev, a se mu je izmuznil.

Ožbolt in Feri se pogovarjata o balistiki. Kam pomeriti, če streljaš strmo navzgor ali navzdol? Rožanc pravi, da strelja zmeraj visoko za pleče. Nazadnje se zedinimo, da je najbolje, če se vsak ravna po svoji izkušnji, čeprav zakonov balistike seveda ne gre podcenjevati.

Tokrat me tovariš Brence vodi v Blaguš, lovišče za jezerom, o katerem nekateri pravijo, da je Kreftovo, ker da so v »zgodnjem socializmu« oni dali pobudo zanj. Oglasiva se pri kmetu, čigar hiša stoji na hribčku; okrog in okrog nje je njegovo polje. Pove nama, da sva lahko brez skrbi, ker nocoj ne bo šel več na njive, le gnojnico da bo še polil po strnišču.

»Spet gnojnica,« se spomnim nevšečnosti iz lanskega leta.

Sonce je že nizko na obzorju; rdeče je, podobno žareči krogli, ki se bo vsak hip zakotalila po njivah navzdol. V kotu gozda se v senci pase srna, čez čas se ji pridruži srnjak. Misliiva, da se bo pasel, pa si gospod zaželi malo sprehoda. Steče v koruzo, od tam med sončnice, za hipec ga zagledam ob robu sadovnjaka, nato izgine. Seveda: prsk je, naveliča se vedno iste srne, zaželi si malo ljubezenske romance.

Lep, tih večer bo, si mislim. Pred dvema večeroma sem v Dobrovniku, v lovišču blizu vasi Kobilje, doživel silovit vihar. Na imenitni preži sem čakal merjasca, a dočakal sem neurje. Kamorkoli sem pogledal, sem v travniku zagledal srno, ob robu akacije tudi srnjaka, ki se je divje pognal za ljubico. Potem je nenadoma začelo pihati, najprej zmerno, nato pa vse huje, da sem se bal, da me bo odnesel veter s preže vred.

Drugače je bilo dva dni prej v Prosenjakovcih, kjer sva z domačinom Šturmom skoraj do polnoči sedela v taki tišini, da še sama sebe nisva čutila. Malo po deveti je prišel merjasec, kot duh se je nenadoma pojavil z madžarske strani, za hipec obstal, vohljal po tleh, dvignil rilec in ovohal še zrak, nato se spet premaknil. Hitro sem snel puško z žeblija, na katerem sem jo imel obešeno. Toda, joj, ojoj, bilo je prepozno, merja-

Novembrsko jutro med prekmurskimi lovci

Foto E. Jankovič

sec je medtem pritekel do vrha, kjer se je izgubil v ovsu. Potem je bilo do lune eno uro teme; v tem času sta prišla dva tropa divjih prašičev, ki sva ju lahko samo slišala, kako sta lomastila mimo naju. V ovsu je šumelo, kot da so prišli žanjci, da pospravijo letino. S starešino sediva na preži sredi med vejami, skrita vsemu, kar je na travnikih živega. Venomer se moram obračati in presedati, ker se pojavlja srnjad enkrat spredaj, pa spet zadaj, za hrbtom. Tudi gozd za nama je oživel, kosi se oglašajo, po suhljadi začujeva, kako se nekaj premika. Nato spet vse utihne. Tudi sape ni od nikoder.

Tedaj se nama za hrbtom pojavi srnjak. Zaboka proti nama. Dokler ima glavo pokonci, se nama zdi mlad, ko jo spusti v visoko travo, se nenadoma postara. Barva dlake je v soncu bolj rdeča, kot bi smela biti, v senci je pravšnja.

»Streljajte!« zaslišim lovčev glas.

»Ni malo premlad?« se obotavljam.

Streljam. Srnjak pade v ognju, vrže se v zrak, kot da hoče prekobaliti samega sebe. Srna v bližini ga nekaj časa gleda, nato steče v gozd. Čez čas se spet vrne in se mirno pase naprej.

»Bova ostala na preži?« zaslišim tovariša Brenceta.

Hlastno pokimam. Žal bi mi bilo, če bi bil prikrajšan za trenutke napetega pričakovanja, ko vsak hip lahko v travi

zamigota kaj pšenično rjavega ali podobnega. In res: na travniku pred nama se spet pojavi srna. Moti se, če misli, da je tako pozno ne bo več nadlegoval kak spolno nenasitni srnjak. Približa se ji mladenič in jo začne poditi najprej po travniku, nato po koruzi in nazadnje še po sadovnjaku. Srna ves čas pivka, kakor bi se pritoževala nad nadležnejšem. Presneti fant, kako je nenasiten! Namesto da bi si izbral mlado, svojim letom primerno srnico, se loti matere z dvema otrokoma!

Polagoma se začne mračiti. Že hočeva s preže, ko daleč na strnišču, politem z gnojnico, zagledava srnjaka. Ocenjujeva, da je slab šilar, če ne celo gumbar. Stoji nepremično, kakor da ne more zbrati dovolj poguma, da bi tudi on zapeljal kako srno.

Čez čas se nama za hrbtom pojavi še en srnjak.

»Morala bi 'ga odstreliti,« reče tovariš Brence.

Komaj to izgovori, je srnjak že v gozdu.

»Najbrž naju je slišal,« se zasmejim.

Kar ne morem verjeti, da je vse to res. Koliko je živega v lovišču! Nedaleč stran razposajena zajca delata prevale, najbrž se veselita lepega večera.

Zdaj je čas, da sestopiva. »Za lovski blagor!« mi čestita z odlomljeno vejico starešina, ko sva pri uplenjenem srnjaku. Pokaže se, da je že prileten in da ima kar močno rogovje. »Blizu devetdeset točk bo,« ga tovariš Brence oce- ni kar na oko.

Znočilo se je, ko se vračava proti kmetiji. Pod drevesi vidiva temne sence; lovci so, ki nestrpno ugibajo, ali se vračava s plenom ali prazna. Od strela je minilo že poldrugo uro, lahko da ga iščeta po gozdu, si mislijo.

Naslednje jutro je Manca zapisala v svoj dnevnik:

»Dedek je ustrelil srnjaka, ker ima vejico na klobuku krvavo . . .«

Astorjevo prvo sledenje

Dean Purgaj

Živo se spominjam tistega dneva. Utrujen in brezvoljen sem se vračal iz službe. Mama mi je dokaj slabe volje rekla, naj grem pogledat na balkon, če ga bom sploh videl. »Koga?« sem jo vprašal, medtem ko sem šel proti balkonu. Nič ni odgovorila, pa saj tudi ni bilo potrebno, ker sem še isti hip presečen zagledal rjavkasto kepico, ki se je sramežljivo stiskala v najtemnejšem kotu balkona. Zmedeno in neumno sem jo vprašal: »Kaj je to?« »Kaj?! To, kar sta si z očetom tako želela!«

Mama sprva ni bila nič kaj navdušena nad njim, ker je pač mislila, da ji bo samo za zgago. No, zdaj pa se rada poigra z njim, kadar ji ukrade copato, ko zamišljeno gleda televizijo.

Ko sem prišel k sebi, je vsa moja slaba volja izginila, tako sem bil srečen, ker sem naposled le dobil bavarca. Previdno sem ga pogladil po glavi in ko je spoznal, da mu nočem nič žalega, je na svojih še malce nerodnih nožicah prikoracal do mojih nog in se začel stiskati k njim. Vzel sem ga v naročje in se usedel na tla. Začudeno me je pogledal s svojimi temnimi očmi. V meni je igralo in kakor pijan sem gledal njegovo svetlečo jelenjo dlako, velike, lepo zaokrožene uhlje, smrček in dve očesci, ki sta zmedeno gledali vame. Tak je bil naš Astor, ko je prišel k nam. Zame se je začelo nekako novo življenje. Ni bilo več slabe volje, ko sem se vračal iz službe in dolgočasnih popoldnevov. Zame in Astorja so se začeli dnevi trdih vaj. Pridno sva vadila in kmalu se je, bister psiček, naučil prvih vaj. Čez čas mi povodec skoraj ni bil več potreben, vendar pa sem ga le raje oprčil, ker sva morala do najinega travnika, kjer sva vadila, iti tudi po dokaj prometni cesti. Bal sem se, da bi skočil za kako muco, na katere je bil zelo oster, seveda pa kolesa avtomobila ne bi izbirala... Bil je priden učenec in je hitro obvladal tisto osnovno, kar naj bi obvladal vsak pes. Nekaj posebnega zanj pa je bilo, ko sem mu položil prvi umetni krvni sled, kratek, ampak prav tako pomemben, kot so vsi kasnejši. Sprva je nekako začudeno ovohaval kapljico krvi na »nastrelu«, potem pa se je le odpravil za kapljicami, ki jih sicer ni videl, le njegov občutljivi

nos mu je govoril, da mora najti naslednjo in še naslednjo – vse do ustrojene zajčje kože, ki je bila na cilju. Ko je prišel do nje, je seveda takoj začel lajati nanjo in si je pošteno zaslužil prvo nagrado po uspelem iskanju, košček tistega, kar je imel najraje. Po tem uspelem iskanju so sledila nova in nova, ki jih je opravil uspešno ali pa tudi ne. Sprva se pač ni najbolje znašel na raznih kljukah in povratnih sledovih, ampak saj le vaja naredi mojstra in tega sva se zavedala oba.

Seveda sva ga z očetom zmeraj jemala na lov in ga tam učila stvari, ki se jih je moral naučiti. Spočetka sva ga morala večkrat pograjati, ker je zalajal, brž ko je zagledal srno ali kako drugo divjad. Zdaj ve, kdaj mora biti tiho in kdaj lahko »spregovori«. Strela se ni nikoli bal in je zmeraj ostal na mestu. Zdaj mu je manjkalo samo še tisti prvi krst – poiskati zares obstreljeno divjad. Vmes je opravil PNZ in manjše tekmovanje, na katerem se je dobro odrezal. Bolj pa sem bil vesel in ponosen nanj, ker so njegovo delo na PNZ ocenili s I. nagradnim razredom. Manjkalo mu je samo še pravo sledenje, ki je lahko veliko težje kot umetni krvni sled, saj je ranjena divjad na begu pravi mojster za postavljanje ugank.

Oče je eden tistih lovcev, ki nerad tvega in strelja, kadar dvomi, ali bo

lahko dobro zadel. Čeprav je odličen strelec, le v nujnih primerih strelja na večje razdalje, npr., kadar gre za bolezen ali kake druge poškodbe.

Bilo je avgusta, ko se je oče še v trdi temi odpravil na lov. Takrat z Astorjem nisva šla z njim. Toda tudi spati nisem mogel in ker sem ostal doma, sem to izkoristil za nabiranje kondicije, svoje in Astorjeve. S treninga sva se vrnila precej upehana, Astor z globoko visečim jezikom. Ko sva prišla domov, naju je oče že nestrpno čakal. Zagledal sem pripravljen nahrbtnik in dolg sledni jermen. Takoj sem vedel, kaj se je zgodilo. Predlagal sem, da dava psu malo okrepčila in seveda vode, ker je bil precej utrujen, preden se odpraviva. Ko sva prišla na nastrel, sva se oborožila vsak po svoje. Oče s puško in psom, jaz pa z nahrbtnikom in vodo za psa, ker nikoli ne veš, kako dolgo bo iskanje in ali bo v bližini voda. Seveda sem imel v roki že pripravljene »zastavice« tovarne Paloma. Astor se je nadvse zbrano lotil dela, kot bi vedel, da gre tokrat zares. Na nastrelu je prevahal vsak listič in vsako bilko in naposled izbral pravo pot, kar je potrdil tudi oče. Toda verjel sem bolj psu kot njemu, saj vemo, da lovec vidi in je prepričan, da je žival odskočila v povsem drugi smeri, kot je v resnici. Sprva je Astor sledil previdno in počasi. Da je žival res zadeta, sva bila bolj malo prepričana, ker na nastrelu ni bilo nikakršnih znakov, ki bi potrjevali zadevek. Kakih 400 m od nastrela pa nama je Astor te dvome pregnal. Na gozdni poti je bila ob odtisu parkljev majhna temna lisa krvi, na katero naju je Astor opozoril z vprašujočim pogledom. Ob pogledu na kri smo vsi trije dobili nov zagon in zdaj smo vedeli, da ne smemo odnehati, preden obstreljene živali ne najdemo. Sledenje je šlo zdaj veliko hitreje in komaj sem utegnil označevati pot. Oče je psa neprenehoma miril, da ga strast ne bi zavedla, toda Astor je, prepričan v svoj nos, ves čas napenjal sledni jermen. Tudi kaplje krvi so postale pogostejše. Tako smo presledili že kaka 2 km, ko je Astor naredil ostro kljuko v levo. Oče ga je vrnil na sled, saj se je bal, da je psa zavedel sled kake druge divjadi. Do tega mesta je

bil sled tudi dokaj »raven«. Toda Astor je tudi drugič ostro potegnil v levo, po kakih 15 metrih pa se je za hip ustavil in takoj potegnil nazaj po sledu in ko je prišel do mesta, kjer je naredil kljuko, mirno nadaljeval proti gostemu smrečju. Zdaj sva vedela, da smo blizu cilja in da se nas srnjak, ki nas je začutil, skuša rešiti z raznimi ukanami. Kmalu smo se znašli pred gostim mladim smrečjem. Oče psa še ni upal sprčiti. Ni mu preostalo drugega kot puško v roko in po kolenih za psom. Zdaj je šlo sledenje zelo počasi, saj se je oče le s težavo prebijal naprej. Naposled sta le prilezla iz smrečja. Zdaj je bilo na sledu precej več zank. Noben umetni krvni sled, ki sem ga polagal psu, ni zahteval toliko znanja! Naposled smo prišli skoraj do nastrela, le kakih 150 m niže. Zdaj sva z očetom vedela, da se je srnjak umaknil v gosto robidovje z redkimi smrečicami in drugo podrastjo. In res, čez nekaj minut smo se znašli pred to, za človeka neprehodno oviro. Prišel je trenutek, ko je oče moral, čeprav nerad, sprčiti psa. Ko je to storil, se je Astor pognal v robidovje, oče pa se je s pripravljeno puško pomaknil malo višje, da je videl ves prostor okoli robidja. Jaz sem ostal odprtih ust za debelo bukvijo. Iz zamišljenosti me je predramil visok Astorjev lajež, ki pa je kmalu spet utihnil. Z očetom sva

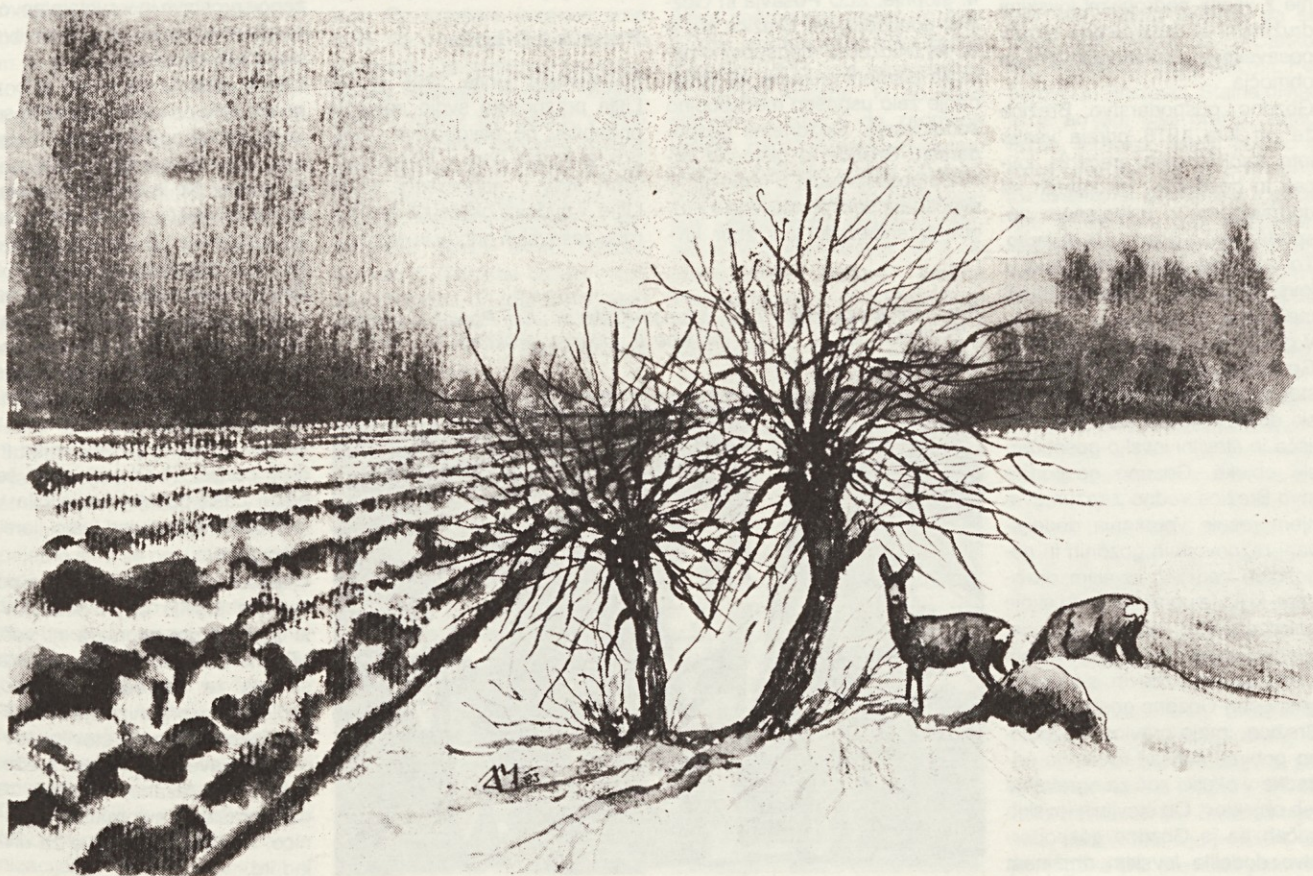

napeto čakala. Čez kakih pet minut se je na spodnjem robu robidovja Astor dvakrat oglasil z globokim glasom in spet utihnil. Oče je urno odhitel na kraj, kjer sva slišala lajež. Seveda sem mu bil tik za petami. Nekako sva se le prebila kake tri metre v robidovje in zagledala Astorja, ki je še zmeraj držal že mrtvega srnjaka za grlo. Šele na povelje – priden, pusti – je spustil srnjaka in legel kar nanj. Z bližnje smreke sem odrezal tri vejice in kakor

narekujejo lovski običaji, sva dala srnjaku zadnji grizljaj, psu in strelcu pa s krvjo orošeni vejici.

Še ves dan je Astor ponosno razkazoval prvo vejico za ovratnikom, midva z očetom pa sva srečna in z mirno vestjo občudovala kapitalno rogovje srnjaka. Res da je bilo rogovje nenormalno razvito, zaradi česar je oče na srnjaka tudi streljal, toda oče je bil take trofeje še bolj vesel. Srnjak si je med pretepom zlomil oba čelna nastavka in rogova sta se mu držala le še za kožo. Čeprav je oče streljal vanj z normalne razdalje, sva kasneje ugotovila, da je bila kriva za slab zadetek vejica, tako da je zadel žival visoko v sprednjo nogo. Tako sem se še enkrat prepričal, kako je dober krvosledec v loviščih z veliko divjadjo nepogrešljiv, o čemer me je že pred tem prepričal v svoji nadaljevalki Janez Pernat s svojimi krvosledci.

Zdaj, ko to prebirate, ima Astor za seboj že precej izkušenj. Letos pa je dobil tudi prvi naraščaj, pet psičkov in tri psičke. Jaz jih na žalost nisem videl, ker sem trenutno na odsluženju vojaškega roka. Zdaj zelo pogrešam take lovske pohode, čeprav se tu in tam srečam s kakim lovцем, ki sem ga še toliko bolj vesel.

Lovska organizacija

Gozdno gospodarstvo Brežice prejelo red za lovske zasluge II. stopnje

Sedmega septembra 1985 je Gozdno gospodarstvo Brežice svečano proslavilo 35-letnico svojega obstoja. Gozdno gospodarstvo Brežice gospodari z gozdovi na površini 44 lovskih družin, od katerih je večina združena v Zvezo lovskih družin Posavja. Na območju, na katerem gospodari Gozdno gospodarstvo Brežice, so odnosi med gozdarji in lovci izredno dobri. Le tu in tam se pojavi kak problem, na primer manjših škod od srnjadi, predvsem na hrastovem mladju, vendar smo doslej še vsak nesporazum rešili v zadovoljstvo obeh uporabnikov prostora.

Gozdovitost našega lovskogojitvenega območja znaša prek 45 %, zato vemo, na kolikšnih površinah in v kakšnem obsegu mora vladati uravnoteženi razvoj obeh panog. Zadovoljivi odnosi »gozd-divjad« so vsekakor rezultat pripravljenosti Gozdnega gospodarstva Brežice za sodelovanje z vsemi področnimi lovskimi družinami in strokovnimi organi posavskega lovskogojitvenega območja.

Gozdno gospodarstvo Brežice že od leta 1978 prireja vsako leto tradicionalna srečanja lovcev in gozdarjev, na katerih se dogovarjamo o usklajenem gospodarjenju z gozdovi in divjadjo. To snidenje je združeno tudi z lovskošportnim tekmovanjem med lovci in gozdarji.

V gozdovih, s katerimi gospodari Gozdno gospodarstvo Brežice, stojijo številne lovske kočice in lovski domovi, lovsko-športna strelišča in številni lovsko-gospodarski objekti. Gozdno gospodarstvo Brežice vedno z razumevanjem rešuje vprašanja dodeljevanj raznovrstnih gozdnih in negozdnih zemljišč lovskim družinam, ki jih te uporabljajo za svoje potrebe. Vse lovske družine, lastnice lovskih koč, postavljenih v družbenih gozdovih, s katerimi gospodari Gozdno gospodarstvo Brežice, imajo pravico brezplačno pobirati suhljad in sečne odpadke v okolici koč za ogrevanje teh objektov. Ob številnih lovskih kočah pa je Gozdno gospodarstvo dodelilo lovskim družinam

Člani LD Litija so 15. 6. 1985 odprli lovski dom v Ponovičah pri Litiji. Zanje pomeni nov dom največjo pridobitev po osvoboditvi.

Foto »Zofka« – Litija

tudi po nekaj arov negozdnih zemljišč v uživanje.

Zaradi vsega tega je Lovska zveza Slovenije na predlog ZLD Posavja odlikovala Gozdno gospodarstvo Brežice ob njegovi 35-letnici z redom za lovske zasluge II. stopnje. ZLD Posavja in Gozdno gospodarstvo Brežice sta si ob tej priložnosti medsebojno podelila pismeni priznanji za dosežanje zelo uspešno medsebojno sodelovanje. Gozdnemu gospodarstvu Brežice je pismeno zahvalo podelila tudi LD Mokrice. V svečanem delu proslave je v programu sodeloval tudi zbor lov-

skih rogistov Savinjsko-kozjanske zveze lovskih družin.

Tako je tudi ta proslava pokazala, kako dober odnos vlada med lovci in gozdarji posavskega in tudi obmejnih lovskogojitvenih območij.

V. J.

Praznik LD Litija

Petnajstega junija 1985 je LD Litija praznovala svojo največjo pridobitev po osvoboditvi – odprla je lovski dom v Ponovičah. Dom stoji v neposredni bližini Litije, v čudoviti okolici ob samem robu zasavskih hribov in gozdov.

Slabo vreme z dežjem, ki je padel ves dan, ni pokvarilo slavnostnega razpoloženja več sto gostov in lovcev.

Uvodoma je predsednik LD Litija dr. Pavle Lebinger pozdravil vse navzoče lovce in druge udeležence proslave in v svojem govoru orisal razvoj LD od ustanovitve leta 1946 do danes.

Število članov, ki jih je bilo v prvem letu po ustanovitvi 20, se je do danes povečalo na 60 članov, 1 častnega člana in 6 pripravnikov. Ko je družina nastala, je njeno lovišče merilo 2000 ha, po združitvi z LD Sava leta 1954 pa se je povečalo na 6300 ha. Družina načrtuje svoje delo na podlagi lovskogospodarskih načrtov, ki zagotavljajo tolikšno število divjadi, da je v sorazmerju s preostalim živalstvom in rastlinstvom v lovišču.

Glavna divjad sta zdaj srnjad in divji prašič. Pred vojno in še nekaj časa po njej pa je bila v lovišču le mala divjad (zajci, jerebice, race).

Litijska lovišča so bila znana po velikem številu divjih petelinov, ki pa jih zdaj skorajda ni več. LD je v vseh letih svojega obstoja skrbela za napredek in razvoj svoje lovske organizacije in lovišča. Tako je zgradila številne lovske naprave, kot visoke preže, voljere za fazane, krmišča za divje prašiče z avtomatsko krmilnico, uredila krmne njive za divjad itd.

Predsednik skupščine ZLD Posavje-Krško dr. Jurij Pesjak je v imenu LZS izročil red za lovske zasluge II. stopnje direktorju GG Brežice ing. Teodorju Oršaniču.

Foto S. Soklič

Zaradi škode, ki jo povzročajo srnjad in divji prašič, je LD nabavila za zaščito polj električne pastirje, ki so se v praksi zelo dobro obnesli.

Vse udeležence proslave je pozdravil tudi predsednik skupščine občine Litija tov. Pintar.

Otvoritev lovske kočice bo velika spodbuda za še bolj organizirano delo v lovišču, obenem pa odpira večje možnosti za lovski turizem.

A. L.

Tretje srečanje lovcev treh dežel

Kako je prišlo do ideje o vsakoletnem srečanju lovcev treh dežel, je bilo opisano v lanskem septembrskem številki Lovca. Letošnje, tretje srečanje lovcev Železne županije, Gradišanske in Prekmurja je bilo v soboto, 31. avgusta, v Murski Soboti. Razveseljevo je, da so poleg članov lovskega društva Hubertus iz Monoštra (Szentgotthárd) na srečanju sodelovali tudi člani dveh lovskih društev iz obmejnega Őrszentpetra, s čimer se uresničuje želja vse večjega števila obmejnih lovcev Madžarske o sodelovanju z lovci Prekmurja.

Na mejnem prehodu v Kuzmi so gradišanske lovce sprejeli člani obmejne LD Rogašovci, na mejnem prehodu na Hodošu pa madžarske lovce člani gojitvenega lovišča Kompas iz Petrovec in jih pospremili v Mursko Sobotu. Tu je bil na vrtu doma pomurskih lovcev uraden sprejem gostov, kjer jim je po uvodnem pozdravu rogistov in pevskega zbora ZLD Prekmurje izrekel dobrodošlico predsednik izvršnega odbora ZLD Jože dr. Kocjančič, ki je med drugim dejal, da je to srečanje že tretje zapovrstjo in prvo v Jugoslaviji. Postaja tradicionalno in želimo, da nas razmere ne bi prisilile, da bi ta srečanja prekinili, saj jih lovci po lastni želji zanesljivo ne bomo. Spominjamo se prijetnega srečanja pred dvema letoma v Monoštru in lani v Modincih. V obeh krajih smo bili prisrčno sprejeti, prijetno smo se počutili in odnesli lepe vtise. Odhajali smo bogatejši za sklenjeno prijateljstvo in poznanstvo in z zavestjo, da imamo slovenski lovci onkraj meje dobre prijatelje tako na Madžarskem kot v Avstriji. Tako tudi lovci postajamo vez prijateljstva med narodi in s tem dajemo svoj prispevek k miru v svetu.

Dr. Kocjančič je v nadaljevanju v grobem predstavil gostom organizacijo in delovanje lovstva v

Prekmurju, ob koncu pa zaželel, da bi srečanje potekalo v prijetnem prijateljskem razpoloženju in da bi odnesli iz Murske Sobotice tako dobre vtise, kot smo jih mi iz Monoštra in Modincev!

Predsednikov govor je prevajal v madžarščino Feri Poredoš, v nemščino pa Štefan Karba. Nato je dr. Kocjančič izročil gostom lepi spominski diplom kot skromno darilo prekmurskih lovcev. Za konec uradnega sprejema so spet zapeli člani LPZ ZLD in zaigrali rogisti. Sledila je skromna zakuska v sejni dvorani lovskega doma, nato pa so se gostje in domači lovci skupaj z rogisti odpravili v Gornjo Radgono, kjer so si v okviru mednarodnega kmetijskega sejma ogledali razstavo trofej divjadi, uplenjene lani v loviščih pomurskega lovskogojitvenega območja, deloma pa se zadržali tudi na velikem tekmovalstvu v streljanju na umetne golobe za nagrado sejma. Sobota, 31. avgusta, je bila v programu sejmskih prireditev kot »lovski dan«, kar je bil tudi vzrok, da smo za srečanje izbrali prav ta datum.

Čas je hitro mineval in morali smo se posloviti od prijetnega sejmskega razpoloženja. Sledil je ogled Kompasove fazanerije v Petrovcih, nato pa izmenjava mnenj in izkušenj glede ohranjanja okolja, varstva in gojitve divjadi. Po končani razpravi smo odšli na piknik pri lovski koči v Križevcih. Ob izvrstnem bograču, žlahtni štajerski kapljici, zvokih lovskega rogov ter pesmi v treh jeziki je tretje srečanje lovcev treh dežel prehitro minilo. Po za slugi članov pripravljalnega odbora za izvedbo srečanja in sodelujočih članov lovske družine bo tudi to srečanje ostalo vsem udeležencem v prijetnem spominu.

Feri Poredoš

Razvitje prapora Lovske družine Radovci

V nedeljo, 21. julija, je Lovska družina Radovci slovesno razvila svoj družinski prapor. Tako se je članom naposled izpolnila dolgotrajna želja, da dostojno stopijo v vrsto tistih prekmurskih lovske družin, ki so že razvile svoje prapore. Zaradi slabega vremena je program, ki ga je sestavil Feri Poredoš, potekal v veliki dvorani gasilskega doma v Radovcih.

Slovesnost so začeli rogisti ZLD Prekmurje z melodijo »Pozdrav«, za njimi pa je nastopil pevski

Ludvik Marič – predstavnik pokrovitelja SOZD-a ABC Pomurka (DO Z. T.) izroča razviti prapor starešini LD Radovci Francu Mačku

Foto F. Poredoš

zbora LD Prekmurje, ki je zapel pesem Ubalda Vrabca z istim naslovom.

Uvodni govor je imel starešina lovske družine Franc Maček. Najprej je pozdravil predstavnika pokrovitelja razviti prapora, Ludvika Mariča, vodstvenega delavca SOZD ABC Pomurka, DO Zunanja trgovina, nato pa še Jožeta dr. Kocjančiča, predsednika izvršnega odbora ZLD Prekmurje, Gezo Farkaša, sekretarja občinske konference SZDL, darovalce spominskih trakov in žebličkov, predstavnike KS Grad in Bodonci, DPO, vse nastopajoče in mnoge krajanje, ki so kljub slabemu vremenu do zadnjega kotečka napolnili veliko dvorano. Nato je pojasnil, zakaj LD tako pozno razvija svoj družinski prapor. Velika večina družin je namreč razvila prapore leta 1972, ob praznovanju zlatega jubileja Prekmurskega lovskega društva. Poudaril je, da je razviti prapora prispevek te lovske družine k manifestaciji lovske organizacije v tem delu naše ožje domovine. Lovišče LD Radovci je lovišče nekdanjih grofov, ki so živeli in vladali pri Gradu. V tedanjih »starih dobrih časih« naš človek niti pomisliti ni mogel, da bi kot svobodnjak sodeloval na lovu, grofu enak! Reven prekmurski človek je bil le gonjač, toda trdoživ in si je kljub vzorno urejeni lovsko-čuvarjski službi in kljub madžarskim orožnikom ne glede na lovopust sam jemal svoj delež iz bogatega grofovega lovišča. V predvojni Jugoslaviji se je stanje sicer v mnogočem izboljšalo, toda zakupniški sistem je omogočal lov le premožnejšim. Zadnji lastnik lovišča je bil znani Geza Hartner,

ki našemu ljudstvu ni ostal v najlepšem spominu. Po štirih letih okupacije je zasijala svoboda in z ustanovitvijo lovske družine je dobil možnost loviti sleherni ljubitelj narave in divjadi. Na območju lovišča sta bili leta 1946 ustanovljeni dve lovske družini, Bodonci in Radovci, toda že naslednje leto sta se združili. Leta 1955 je imela družina 16 rednih in 5 dvojnih članov, danes pa ima že 38 članov. Lovišče meri 3010 hektarjev. V lovišču sta dve celi vasi, samo deloma pa še deset vasi, meji pa na LD Cankova, Rogašovci, Grad-Kuzma, Pečarovci in Brezovci. Stalna divjad tu je srnjad, divji prašič, zajec, fazan, jerebica, lisica, jazbec in kuna, jelenjad pa je prehodna. Že dvajset let sprejemajo v goste tuje lovce in s tem prispevajo družbeni skupnosti znatna devizna sredstva. Sodelovanje članstva v družbenopolitičnih organizacijah in krajevnih skupnostih je dobro, medtem ko je treba sodelovanje z ZLD Prekmurje v interesu lovišča okrepiti! Ob koncu govora se je starešina spomnil mrtvih lovcev, ustanoviteljev lovske družine in starih članov, ki so v preteklih letih veliko prispevali k napredku družine.

Nato so sledili krajši pozdravni govori Jožeta dr. Kocjančiča v imenu ZLD Prekmurje, Geze Farkaša v imenu občinske konference SZDL ter Janeza Berdena, člana sveta KS Grad v imenu krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih in drugih organizacij na območju lovišča. Predstavnik pokrovitelja razviti prapora, SOZD ABC Pomurka, DO Zunanja trgovina, Ludvik Marič je poudaril, da je njegova DO prevzela pokrovi-

teljstvo zaradi dolgoletnega uspešnega sodelovanja s to LD. Devize, ustvarjene z izvozom divjačine, so namenjene tudi za pospeševanje prekmurskega kmetijstva. Nato so rogisti zaigrali slovesno melodijo »Pozdrav praporu«, prirejeno prav za to slovesnost, avtor melodije pa je vodja rogistov tov. Grlec. Tov. Marič je razvil prapor, ga predal starešini, le-ta pa praporščaku LD Jožetu Daniju ml. Po svečani zaobljubi praporščaka so darovalci pripeli spominske trakove, bilo jih je kar 58. Nato smo ob lahni glasbi iz kasete lovskega pevskega zbora Medvode slišali imena 48 darovalcev za zlati in srebrni žebelček.

Za dolgoletno delo v lovišču in za divjad so dobili spominsko priznanje lovske družine nekateri stari zaslužni člani LD. Priznanja jim je podelil starešina LD, tov. Maček.

Predsedstvo skupščine in izvršni odbor ZLD Prekmurje sta na skupni seji 11. julija sklenila, da se lovskim rogistom-veteranom za njihovo pionirsko delo na področju lovske kulture podeli posebno priznanje ZLD. Predsednik izvršnega odbora ZLD dr. Kocjančič je slovesno podelil priznanja Jožetu Grlec, Ivanu Horvatu, Štefanu Fartelju in Tonetu Vidonji.

Po programu, ki so ga s svojimi nastopi popestrili rogisti, pevski zbor ZLD in učenci osnovne šole pri Gradu za lovske deklamacije in ki ga je spretno povezoval Štefan Bertalančič, se je začelo veliko nagradno tekmovanje v streljanju na umetne golobe. Najbolje so se uvrstile ekipe LD Murska Sobota, Moravci, Ivanovci, Križevci in Brezovci, posamežno pa Karel Kučan – LD Ivanovci, Martin Forjan – LD M. Sobota, Ivan Gregorn – LD Tišina, Karel Pojbič – LD Križevci in Vlado Jambor – LD Ivanovci. Pripomnim naj, da je kljub slabemu vremenu sodelovalo na tekmovanju 11 ekip in 95 posameznih strelcev.

Feri Poredoš

Planinska mladinska brigada je v organizaciji Planinske zveze Slovenije in v sodelovanju Triglavskega narodnega parka-Bled julija 1985 opravila obsežno čiščenje pašnikov in drugih površin na območju Uskovnice. To je velik prispevek mladincev za obnovo pašništva, kar je posredno tudi prispevek za pašne površine divjadi. Mladinska brigada je štela od 70 do 120 brigadirjev (z mednarodno udeležbo). V akciji so sodelovali tudi mladinci iz Španije, Avstrije, Velike Britanije in planinci iz naših sosednjih republik. Taka dejavnost se bo po predvidevanjih nadaljevala tudi v prihodnosti.

Foto Franc Ekar

organizatorji podelili tekmovalcem, razdeljenim v posebne kategorije. Start je bil neomejen in je tako tekmovalac lahko startal večkrat na dan.

Toda z leti je zaradi starosti nekdanjih organizatorjev pa tudi zaradi drugih vzrokov to tekmovalnje popolnoma zamrlo.

Lani so lovske družine Zg. Savinjske doline to tekmovalnje obnovile in skupaj s svojo lovsko zvezo priredile na tej klasični progi smučarsko tekmovalnje v veleslalomu z naslovom »I. veleslalom po stečinah belega zajca« za prvenstvo SK ZLD Celje, kombinirano s streljanjem z malokalibrsko puško. Sklenile so tudi, da bo ta veleslalom postal tradicionalen in da ga vsako leto priredi druga družina. Hkrati naj bi to tekmovalnje veljalo tudi za tekmovalnje »Po poteh IVX. divizije« in za prehodni pokal. Tako lovci obenem obujajo tudi tradicije NOB.

Zaradi slabega vremena in zasedenih terminov tekmovalnje niso mogli pripraviti na standardni progi na Golteh. Zato je LD Solčava (kot drugi organizator) 18. 5. letos organizirala ta veleslalom, kombiniran z lovskim streljanjem, na Plazu pod Planjavo v Logarski dolini...

Družine so tekmovalce za prvenstvo SK ZLD Celje ekipno in posamezno. V izredno lepem in sončnem vremenu in za ta čas odličnih snežnih razmerah se je na startu zbralo 66 tekmovalcev, razdeljenih v ekipe in starostne razrede.

Progo je odlično pripravilo smučarsko društvo Solčava. Zanimivo je bilo opazovati tekmovalce, ko so takoj po prihodu skozi cilj morali streljati z malokalibrsko puško. Streljali so petkrat in to stoje v 25 m oddaljeno tarčo malega srnjaka. Za vsak zgrešen strel je dobil tekmovalac pribitek 2 sekundi na čas smučanja. Prehodni pokal SK ZLD Celje je že drugič osvojila LD Ljubno. Rezultate so razglasili na prostem, prijetno tekmovalnje pa se je končalo z lovskim golažem. Na koncu je treba zlasti pohvaliti LD Solčava, ki je tekmovalnje odlično organiziralo.

Valter Dvoršek

Jubilanti

Konec januarja letos je **Jože Koprivec**, častni in eden najstarejših članov LD Toško čelo, dopolnil osemdeseto leto. Jože je pristen Ljubljčan, saj se je v Ljubljani rodil, šolal, delal in tudi vključil med zeleno bratovščino, ki ji je še danes zvest.

Po prvi svetovni vojni se je kot elektrotehnik zaposlil najprej v ljubljanski mestni elektrarni, nato pa pri električni cestni železnici, kjer je delal skoraj 35 let, vse do upokojitve. Med vojno je bil v remizi povezan z vodilnimi aktivisti in po svojih močeh prispeval

v boju ilegalne Ljubljane za osvoboditev. Po vojni se ni izkazal le na strokovnem področju, temveč tudi pri obnovi in graditvi domovine, za kar je bil tudi odlikovan. V kolektivu ECŽ je bil zelo priljubljen kot preudaren in požrtvovalen vodilni delavec.

Naravo in divjad ljubi Jože že od mladih nog. Ko sem ga ob jubileju obiskal, sva prelistavala album njegovih posnetkov od prvih lovskih podvigov pred vojno v Višnji gori, Želimu in na Kočevskem pa do zadnjih pogonov in različnih družabnih priložnosti v sedanjosti lovske družini Toško čelo. Vrsta posnetkov spominja na njegove številne izlete po planinah, pa na križarjenje s kajakom po Ljubljani in Iški in na pohode po Barju s španjelom. Leta in leta je tu z daljnogledom in beležnico proučeval življenje ptic in tako postal velik poznavalec njihovega življenja.

Kratek čas po vojni je bil Jože najprej član LD Smlednik, nato pa ves čas v LD Toško čelo. Tu je bil član UO (1960–1963), vzoren in požrtvovalen blagajnik (1963–1970), nato pa član NO (1970–1972). Pri tem delu mu je pomagala njegova zvesta družica Ivanka, ki je delila z njim tudi radosti lovstva in sproščene sreče v naravi.

Njena nenadna smrt ga je težko prizadela, posebno, ker je kmalu za njo izgubil še sina Jožeta, štiridesetletnega inženirja gozdarstva. Vendar Jože ni klonil. Čeprav je sam pretrpel tri srčne infarkte, se ni odrekel zeleni bratovščini, kjer ga vsi cenijo kot poštenega in razgledanega lovca. Leta 1982 so ga razglasili za častnega člana. Lovska zveza Slovenije mu je podelila znak za zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje. Posebej smo ga počastili poleti na tovariškem sreča-

Jože Koprivec

»Po stečinah belega zajca«

Agilni delavci zveze smučarskih učiteljev in vaditeljev v Celju so pred mnogimi leti na Golteh pri Mozirju uvedli na posebni progi zanimivo smučarsko tekmovalnje za »belega zajca«. Tekmovalnje so prirejali vsako nedeljo dopoldne vso smučarsko sezono. Tekmoval je lahko vsakdo; s plačilom startnine si je pridobil tudi pravico do ustrezne kolajne, ki so jih glede na doseženi čas

nju po tradicionalni strelski tekmi stari—mladi, na kateri smo mu vsi iz srca zaželeli: »Dragi Jože, še na mnoga leta!«

Lovci LD Toško čelo — L. P.

Tone Lešnik, dolgoletni starešina LD Gaj nad Mariborom, je 15. januarja letos praznoval 60-letnico plodovitega in ustvarjalnega življenja.

Želja po znanju ga je že v rani mladosti gnala od doma. Vpisal se je na klasično gimnazijo v Mariboru in do začetka okupacije končal sedem razredov. Tone je zgodaj okusil vso težo in bedo dijaka-proletarca. Oče, nižji državni uslužbenec, mu ni mogel nuditi niti najnujnejšega za vsaj skromno življenje in normalno učenje. Prebijal se je z instrukcijami, pri tem pa bil večkrat lačen kot sit.

Okupator ga je kot sošolca znane revolucionarja Bojana Ilaha zaprl v celjski Pisker in ga nato z bratom preganl v Bosno. Leta 1942 je začel aktivno sodelovati v NOB, pozneje pa je odšel v partizane, kjer je bil ranjen in prepeljan na zdravljenje v Italijo. Po osvoboditvi je aktivno delal pri obnovi porušene domovine, opravljal vrsto zahtevnih in odgovornih nalog in se pred petimi leti upokojil.

Ljubezen do narave in divjadi ga je pred tridesetimi leti pripeljala v vrste zelene bratovščine. V LD se je kmalu nevsiljivo uveljavil zaradi klene, tehtne besede, poštenosti in resnicoljubnosti ter iskrenega tovarišstva. Leta 1968 smo ga izvolili za starešino LD in to odgovorno delo je opravljal vse do letos.

Tone je prevzel starešinstvo v času, ko se je naše lovstvo šele poskušalo v samoupravljanju. Lovcem, ki so bili vajeni lovske ureditve, kakršno smo poznali v prvih povojnih letih, je bilo treba približati vse te novosti in z njegovo pomočjo so počasi sprejemali nove osnove lovstva. Bil je dober organizator in je znal uspešno pritegniti k delu zlasti mlajše člane, ki jim je bil tudi dober učitelj in lovski vodnik.

Vedno smo si tudi želeli, da bi imeli nekje svoj kotiček, kjer bi se lahko zbirali. To našo željo je uresničil Tone. Še danes trdi, da je bila graditev lovske kočice njegova največja lovska naloga in da je bil trdno odločen, da ne bo odnehal, dokler kočica ne bo zgrajena.

Ko človek stopi v sedmo desetletje, nima preveč ambicioznih

Tone Tominšek

načrtov. Tone pa si je zadal nalogo, da bo lovski družini uredil kroniko, kar bo spet zahtevalo celega človeka in veliko dela. Vemo, da mu bo tudi to uspelo. Člani LD Gaj smo Tonetu nadvse hvaležni za vse, kar je in kar bo še storil za družino — za nas, svoje lovske tovarišče in prijatelje. Želimo, da bi zdrav uspešno dočakal še mnogo lovskih let, da bi bil še dolgo naš mentor in nestor!

Člani LD Gaj

Tone Tominšek je 26. maja 1985 na svoji domačiji v krogu družine in članov LD praznoval svoj šestdeseti rojstni dan.

Njegova življenjska pot se je začela na srednje veliki kmetiji v Zgornjem Motniku, ki so ji po domače pravili Na Vrheh, in je bila zlasti v mladosti zelo težka. Z osemnajstimi leti je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko, od koder pa je kasneje pobegnil, se vrnil domov in se vključil v NOB. Takrat je bil tudi težko ranjen in posledice čuti še danes. Tone je že kot otrok vzljubil naravo in delo na svoji visokogorski kmetiji v našem lovišču. Vsa leta po osvoboditvi je bil aktiven terenski delavec.

Sodeloval je tudi z lovci in leta 1955 je postal aktiven član naše družine. Ves čas je z velikim veseljem delal v družini in lovišču. Vsa leta je vodja revirnega okoliša. Tone le redko strelja na trofejno divjad, medtem ko je do plenilcev v lovišču neusmiljen. Poleg tega, da je revirni lovec, je v LD opravljal naslednja dela: v letih 1958/1960 je bil član NO, 1961/66 član UO, od leta 1969 do 1974 član disciplinske komisije, v letih 1976/1982 član IO, od leta 1978 do 1982 gospodar družine, od leta 1982 je član disciplinskega razsodišča, od leta 1970 pa naš praporščak.

Martin Meglič

Za delo v LD je dobil pismeno priznanje, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Jubilantu iskreno želimo še mnogo let zdravja in seveda — lovski dober pogled!

Člani LD Motnik — Z. F.

Martin Meglič, skromen, vendar dosleden in pošten človek, je praznoval svoj šestdeseti rojstni dan 5. 8. 1985.

Martin se je rodil leta 1925 na lgu pri Ljubljani kot kmečki sin. Leta 1942 je začel sodelovati v NOB in tako potrdil pripadnost narodu, iz katerega je zrasel.

Kot kmečki sin, ki je najprej dobera spoznal Barje, je močno vzljubil naravo in želel biti kar najtesneje povezan z njo. Zato se je leta 1958 vpisal med lovsko bratovščino, in sicer na Rakeku, kjer je služboval. Od tam se je preselil v Stari trg pri Ložu in postal aktiven član v tamkajšnji LD. Ko je prišel v Medvode, se je tudi tu takoj vključil v lovsko družbo. Takoj je začel tkati prijateljske vezi med družinama Stari trg in Medvode, ki sta se kasneje prav pod njegovim vplivom in z njegovo pomočjo pobratili in ju vežejo še danes dobri prijateljski odnosi.

V LD Medvode smo mu zaupali odgovorne naloge; od leta 1965 do 1967 je bil predsednik NO, od leta 1967 do 1969 predsednik IO oziroma starešina, od tega leta dalje spet predsednik NO do leta 1971. Član NO je bil do leta 1979, leta 1983 pa je postal tajnik družine, kar je še danes.

Svoje dolžnosti je opravljal vestno, pošteno in z vsem srcem. Odlično je znal reševati aktualne in pereče probleme, do katerih je prihajalo v družini. Je izredno pošten človek, s pretanjenim občutkom za tovarišstvo.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Vsi člani družine se mu za njegovo delo zahvalujemo in mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let in dober pogled!

Lovci iz Medvod

Franco Biaggio je letos praznoval šestdeseti rojstni dan.

Rodil se je 2. 4. 1925 v Slivni pri Litiji v družini malega kmeta z osmimi otroki. Po končani osnovni šoli je postal cestni delavec. Med vojno ga je okupator odpeljal na prisilno delo v Nemčijo, leta 1942, ko bi moral stopiti v nemško vojsko, pa je med dopustom doma stopil v ilegalo in se nato pridružil partizanom. Po osvoboditvi se je najprej zaposlil v železarni Jesenice, nato na okraju Jesenice, kasneje na okraju v Radovljici in naposled na občini Jesenice, kjer je delal do upokojitve leta 1977. Član ZK je od leta 1948.

V lovsko družino Jesenice se je vključil leta 1954. Še isto leto smo ga izvolili za predsednika NO, kar je ostal do leta 1958. Med letoma 1960 in 1976 je bil član IO, v letih 1976–1978 je bil pomočnik blagajnika, od leta 1978 naprej pa je blagajnik družine.

Veseloje do lova je podedoval po očetu, s katerim sta skupaj lovila zajce, zdaj pa ga najbolj veseli lov na srnjaka in gamsa. Najbolj pa smo mu člani naše družine hvaležni za natančno, pridno in vestno vodenje blagajniškega dela.

Poleg številnih državnih odlikovanj je dobil Franc v lovski organizaciji znak za lovske zasluge. Vsi člani LD Jesenice mu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko lepih lovskih doživetij!

Člani LD Jesenice — F. T.

Gorazd Finžgar

Ivan Finžgar-Gorazd, sedemdesetletnik, se je rodil 23. 8. 1915 v Prezrenju blizu Podnarta v delavski družini in je po očetu podedoval ljubezen do lesa, saj je bil oče tesar, Gorazd pa mizar. Pot mladega delavca ga je leta 1942 gnala v boj proti okupatorju, kajti spoznal je, da delavec lahko živi le v svobodni domovini, ko se lahko svobodno odloča za svoje misli in delo.

Po vojni je bil kot gorenjski rojak komandant mesta Jesenice.

Njegova ljubezen do planin, gozdov, lesa in dela ga je privedla v lovsko bratovščino v Mengšu, kjer je služboval že leta 1946. Tam je bil predsednik Lavske zveze Kamnik. Leta 1954 je postal član LD Litija, v kateri je bil v letih 1960/1967 predsednik. Med tem časom je bil leto dni tudi predsednik Lavske zveze Ljubljana. Leta 1968 je postal član LD Medvode. V njej je vsa leta opravljal odgovorne naloge; v letih 1971/1973 je bil član UO družine, v letih 1973/1975 predsednik disciplinskega razsodišča, od leta 1977 do 1979 pa spet član UO družine. Dve mandatni obdobji (1979–1983) je bil predsednik IO družine, danes pa je predsednik disciplinskega razsodišča.

Gorazd je kljub letom še vedno aktiven. Vedno rad pripoveduje o svojih doživljajih v naravi in prenaša svoje izkušnje na mlajše lovce. Strastno ljubi lepote slovenskih krajev, naravo, divjad in ljudi.

Lovci mu želimo veliko zdravja in še dolgo skupno sodelovanje!

Lovci LD Medvode

Lovski oprtnik

Gozdni jereb v nenavadnem okolju

Petindvajsetega maja je član LD Brežice Drago Vimpolšek iz Šentlenarta pri Brežicah opazil na bregu pod svojo hišo za ta kraj povsem nenavadnega ptiča, ki je sedel na topolovi veji. Ta kraj je namreč urbanizirano naselje v sklopu lovišč krško-brežiškega polja. Tovariš Drago je takoj pohitel po brata Tineta, ki sicer ni lovec, ima pa fotografski aparat s teleobjektivom. Tinetu je uspelo nenavadnega ptiča dvakrat fotografirati. Ko pa se mu je želel še bolj približati, je ptič skočil z veje na tla in stekel v bližnje gosto grmovje. Po Dragovem in Tinetovem pripovedovanju je bil ptič po velikosti med divjim golobom in fazanko, vendar bliže fazanki. Ko sta mi to povedala in sem si ogledal še fotografiji, ni bilo težko ugotoviti, da gre za samico gozdnega jereba, ki se je pojavila v za te kure prav nenavadnem okolju.

Gozdni jereb, ki sicer najrajši naseljuje vlažne jarke z leščevjem oziroma nasploh gošče, ki mu dajejo dovolj hrane in so preprežene z jarki, zlasti v sredogorju, se je v našem primeru znašel v povsem drugem okolju, tik ob stanovanjskem naselju. Ta kraj je v zračni črti oddaljen okrog 2 km od prvih naravnih oziroma klasičnih jerebjih stanišč (Šentvid nad Čatežem). Tu pa so obširne topolove plantaže brez vsakršne grmovne podrašč.

Zadnje dni septembra sem več dni zapored obiskoval naša najlepša jerebja stanišča, piskal kot jereb, a brez uspeha, jereb pa se ti pojavi pred nosom, skoraj na pragu stanovanja!

Ker je jereb izrazito teritorialna gozdna kura, je torej nadvse čudno, da se je ta ptič pojavil na topolovih plantažah krško-brežiškega polja.

V. J.

V globokem snegu za lisico

Ta doživljaj posvečam spominu na dobrega lovskega tovariša in kinologa Lojzeta Hrnava. Lojze je po vrnitvi iz zloglasnega koncentracijskega taborišča Mauthausen v svoj rodni Ža-

Dva posnetka samice gozdnega jereba na topolovi plantaži Vrblina pri Brežicah

Foto T. Vimpolšek

merk, stisnjen med Rudnico in Žusemskim hribovjem na Kozjanskem, potreboval precej časa, da si je opomogel od izčrpanosti. Minilo je tudi to in domače okolje v svobodni domovini je Lojzeta v pičlih dveh letih privedlo do dveh važnih odločitev. Našel si je življenjsko družico Marijo in stopil je v lovsko vrsto. In prav pri lovu se začne naša zgodba. Čeprav je bil Lojze še lovski začetnik, je spadal v skupino izredno zagrehtih lovcev, ki se mu ni upirala nobena rudniška ali žusemska strmina in ga niso ovirali ne dež ne sneg ne mraz. Često se je zgodilo, da je ob zapeljivih zim-

skih mesečnih večerih kljub topli postelji in mladi ženi z »ljubico puško« odšel za lisicami in kunami, ki jih je bilo v povojnem obdobju tam na pretek. Leta sedem in osemindeset, ko kmetje niso dobivali nobenih kart za nabavo mesa, so si bili pač prisiljeni pomagati sami. Pod kij in sekuro je romalo marsikatero živinč; meso se seveda ni sekalo na drobno po dekagramih, ampak tam od pet kilogramov naprej. Ti tako imenovani »črni zakoli« so potekali v grapah rudniških gozdov, kjer so ostajali razni mesni ostanki, s katerimi so se gostile lisice.

Zapadel je visok sneg in kmetje so na njive s sanmi vozili gnoj. Lojze je bil iznajdljiv, s košem je iz »gozdne klavnice« prinesel kosti in mesne ostanke ter jih zmetal na gnoj – tako je bilo mrhovišče nared. Pri tem je bilo važno predvsem to, da je bilo mrhovišče v strelni razdalji od Hernavsovega kozolca.

Ko se je zmrabilo in je vzšla luna, je Lojze že sedel na kozolcu in skozi late z vso pozornostjo opazoval rob gozda, belino polja in črni kup gnoja z vabo za lisice. Prvi in drugi večer je zaman čakal na plen; lisice ni bilo, zato je napravil vlečko. Na žico je navezal nekaj smrdljivih kosti in drobja, odšel v gozd in od tam vlekel smrdljivo navezo do gnoja na polju. To je pomagalo. Tretji večer je Lojze spet dolgo sedel na kozolcu, a lisica ni in ni hotela priti na spregled. Začelo ga je močno zebsti v noge, zato si je

je s poslednjimi močmi poskušala zbežati v gozd; skočila je, padla, se prekobalila, se oddaljevala, pa spet padla in spet napredovala. Lojze je pulil noge iz globokega snega, ob tem pa mu je v stopinji ostal najprej eden, nato pa še drugi čevljev, tako da je nadaljeval pot kar v nogavicah. Šele ko je lisica naposled le obnemogla, je opazil, da nima čevljev. Ker je bil od razburjenja in napore ves prepoten, je plen kar v nogavicah prinesel v hišo. Drugo jutro je z rokami brskal po globokih snežnih stopinjah in naposled le našel svoje čevlje.

Ernest Rečnik

Lov na šoje

Šoja je vsem lovcem, kakor tudi drugim poznavalcem in ljubiteljem narave poznana ptica. Drznem pa si izraziti osebno mnenje, da je »vsem le bolj navidezno« dobro poznana ptica, čedalje manj pa je tistih, ki njeno življenje in biologijo dobro poznajo.

Naš Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč uvršča šoja med divjad, ki jo je dovoljeno loviti vse leto (ne sme pa se je loviti na limanice). Marsikdo se bo morda vprašal, čemu je to pisanje potrebno? Za to »pismeno razmišljanje« sem se odločil preprosto zato, da bi opisal odnos do te ptice, ki ga imajo kmetovalci in lovci na Komenškem Krasu. Spodbudo za tako razmišljanje pa mi je dal naslednji podatek iz našega Slovenskega lovskega priročnika (tretja dopolnjena izdaja iz leta 1980). V preglednici o odstrelu divjadi na strani 722–723 je navedeno, da smo lovci v Sloveniji odstrelili v petih letih 239 672 vran, srak in šoj (menim, da je od skupnega števila največ šoj). Ta odstrel je s stališča lovskega gospodarjenja in lovskega »užitka« morda nezamisljen. Če pa razmišljamo nekoliko drugače, moramo ugotoviti, da nam narava, ki ne pozna snobizma, nudi tudi pri takšnem lovu kar zanimivo lovsko aktivnost, kar potrjujejo podatki o odstrelu vran, srak in šoj v vseh lovskih družinah na Krasu.

Naravno okolje na Krasu je postalo v zadnjih 30 letih pravi raj

Foto T. Kočar, Diana

Lojze Hernav s svojim nemškim kdl. ptičarjem

sezul čevlje in si drgnil premrle prste. Ko je najmanj pričakoval, se je na gozdnem robu prikazala lisica, se ustavila in se ogledovala na vse strani. Počasi, nekako oklevajoče je naposled le prišla do mrhovišča in se začela mastiti. Lojze ni dolgo okleval – pomeril je, sprožil in zadel. Takratno strelivo je bilo zelo nezanesljivo, saj je bilo večinoma domače izdelave. Lisica se je premetavala po snegu, Lojze pa ni hotel še enkrat streljati, da ji ne bi preveč prerešetal kožuha.

Ves ihtav si je v naglici nataknil čevlje, ki jih ni niti zavezal, kar pridrsal po lestvi s kozolca in že jo je ubral proti plenu. Sneg je bil globok in noge so se mu udirale daleč nad kolena. Lisica je zasluhila, da se ji bliža sovražnik, zato

za življenje in razmnoževanje šoj. Po vsem Krasu so v mozaično razpršenih sestojih črnega bora, z bogato podrastjo listavcev ter na z listavci zaraščenih opuščenih pašnikih in travnikih za to ptico najugodnejše življenjske razmere. K temu veliko prispevajo še razmeroma pogosta semenska leta (obrod) hrasta in domačega kostanja ter vsakoletni obrod črnega bora. V Lovski družini Jezero-Komen smo samo v letu 1983 odstrelili 856 šoj. To je bilo nadpovprečno ugodno leto za lov na šoje. V običajnih letih uplenimo od 250 do 350 šoj. Največ, 960 šoj, smo odstrelili leta 1966/67. Z lovom na šoje začnejo nekateri lovci že konec junija, ko dozori zadnje češnje, zatem nadaljujejo v juliju ob do-

zorevanju »murvic« (plod murve), sledi obdobje dozorevanja koruze, hrasta (želod) in kostanja. Prav v obdobju dozorevanja sadja in koruze je nerazpoložene kmetovalcev do šoj na vrhuncu. Posebno rade obiskujejo šoje breskove nasade, kjer v nekaterih letih (suša) povzročijo s kljuvanjem dozorevajočih plodov občno škodo.

Pri tem je zanimiva ugotovitev, da šoje ne jedo teh plodov; videti je, kot da bi samo preizkušale trdoto, dozorelost plodu.

Poznam primer, ko je Kmetijska zadruga najela lovca, ki je cele dneve streljal šoje v breskovem nasadu in so ga nagradili po učinku odstrela. Kljuvanje koruznih storžev v času, ko so koruzna zrna še »mlečna«, kot temu pravijo kmetje, pa lahko povzroči na bornih kraških koruznih njivah pravo opustošenje. Velikokrat sem imel priložnost prepoznati s koruzne njive tudi 15–20 šoj hkrati in ugotoviti, da so šoje s kljuvanjem načele do 70 % vseh

Odstrel vran, srak in šoj

LETA	1973	1974	1975	1976	1977	Skupaj
	60 288	48 319	62 055	36 660	32 350	239 672

storžev. Običajno se tem primerom škode pridruži ponoči še jabeč in tako je letni pridelek koruze odpisan. Tovrstno škodo na območju našega lovišča ocenjujemo in jo tudi povrnemo.

Toda nič manj kot razumevanje za nastalo škodo in plačilo škode cenijo kmetje dosledno aktivnost lovcev pri lovu na šoje.

Kako na Krasu lovimo šoje?

Šoje lovimo v glavnem na dva načina; s čakanjem ob drevesih (češnja, murva, hrast, domači kostanj) in s streljanjem, ko priletavajo na drevesa, ter s čakanjem na mestih preleta (streljanje na leteče šoje). Posebno vedenje šoj v obdobju dozorevanja želoda in kostanja omogoča na Krasu (morda tudi drugod) izredno uspešen lov pri preletu. Posebnost je v tem, da šoje letijo tako rekoč v nepretrgani »karavani« iz borovih gozdov, ki praviloma obraščajo večino gričev na kraški planoti, po želod in kostanj v gozdčice – nekdanje stelnike – ki rastejo med kraškimi polji v bližini vasi. Ko se »naložijo« z želodom in kostanjem, se vračajo skorajda v isti preletni črti v borov gozd. To preletavanje traja, če je vreme ugodno, kar ves dan. V nedeljo dopoldne sem septembra 1983 naštel na območju dveh lovskih družin kar enajst (11) strelnih mest, kjer je v enakomernih presledkih pokalo nekaj ur prez predaha.

Največji povprečni uspeh pri streljanju na preletavajoče šoje dosežemo s streljanjem na tiste šoje, ki se vračajo s »polnim« tovorom, ker letijo počasneje od »praznih«, šele prihajajočih šoj. V kljunu in golši prenašajo šoje od 3 do 6 želodov, najraje od hrasta – gradna. Pogosto lahko vidimo, kako med letom preobremenjena šoja izpušča želod ali kostanj.

Na šoje streljamo s šibrami štev. 12 ali 14 (2,5 mm ali 2,25 mm). Povprečno dober strelec pobere tudi do 60 % šoj, na katere je streljal. Bolj enostavno in tudi bolj učinkovito je čakanje in streljanje na šoje, medtem ko se na drevesu »polnijo« z želodom ali kostanjem. Vendar sem kljub enostavnosti tega načina lova imel že večkrat priložnost videti, da je strelec uplenil manj šoj (samo do 40 % uspeh od oddanih strellov) kot strelci na preletu. Dobri strelci pa pri tem načinu z lahkoto dosegajo 90 % uspeh. Med najbolj zanimivo posebnost v obnašanju šoj v tem letnem obdobju štejemo njihovo nebo-

ječnost. Preprosto nerazumljivo je tako neboječe obnašanje, ki praviloma traja največ 14 dni. Sam sem doživel primer, da sem šibrenico trikrat zapored izpraznil na isti hrast in so šoje kljub streljanju še kar naprej priletavale.

Lovska družina podpira lov na šoje tako, da priznava uplenitелju po dva naboja za uplenjeno šoj. Ta premija velja še iz časov, ko smo še nagrajevali odstrel tako razvpitih »roparic«.

Uplenjene šoje smo lovci na Krasu vedno izkoristili za prehrano. Nekoč, ko še nismo poznali hladilnikov, so posamezniki iz šoj skuhalo golaž in ga shranili v kozarce za vlaganje sadja. Več kot za lastno rabo pa smo postreljene šoje razdelili med sosede. Danes ostanejo vsi »viški« v hladilnikih. Najpogostejši način za pripravo šoj je golaž s polento, izredno okusne pa so tudi pečene po receptu za pripravo divjačine na lovski način.

Zapis naj končam s pomislekom, da bo morda marsikdo vprašal, zakaj je potrebno toliko črnila in besed za te preproste ptice?

Morda pa bo ta zapis le zanimiv za mlajše lovce, ki tega načina lova na šoje še ne poznajo. Saj tudi tak lov omogoča izredno dobro vajo v streljanju, nudi zanimiv in primeren lovski doživljaj ter popolno sprostitve v posebno barviti jesenski pokrajini. Nena zadnje menim, da ni več daleč čas, ko bomo morali tudi šoje v lovstvu drugače vrednotiti. Pogled v preteklost nam žal pove, da je še pred nedavnim bilo veliko več vrst lovnih ptic celo zaščitnih, ki pa jih žal to ni rešilo pred izginotjem.

Alojz Zega

V spomin

Viktor Kovačič je od rojstva 8. 9. 1916 do smrti 21. 12. 1984 večji del življenja preživel v svoji lepi vasi na Kamenem pri Šentjurju, kjer je vzljubil lepe doline s polji in tihe žametne gozdove, ki so ga obdajali in popolnoma osvojili, da jim je za vse življenje podaril srce.

Druga svetovna vojna je tudi njega iztrgala z domačije in vojni čas je preživel med partizani.

Viktor Kovačič

Alojz Adamič

Po vojni, ko je tudi v lovstvu zavel nov veter, je lovski zakon prinesel pravico do lova tudi delovnemu človeku. Takrat je bil Viktor med ustanovitelji LD Šentjur leta 1946. Poln novih zamisli, zagona in želje po ustvarjanju se je lotil pionirskega dela v mladi lovski družini.

Pred svojim domom je začel z lovskimi tovariši gojiti fazane in mnogi so ga kasneje začeli posnemati. Postal je naš prvi lovski čuvaj (1956–1962) in opravljal službo vestno in predano, z vsem srcem, saj je delal tisto, kar ga je najbolj veselilo in klicalo v naravo.

Pozneje se je zaposlil v Avto-Celju in tam služboval do upokojitve. Vendar na naravo ni pozabil. Vsak prosti trenutek se je posvečal lovstvu, zahajal v lovišče, vzgajal mlade lovce, za katere je bil vzor poštenega in pravičnega lovca. V družini je bil v letih 1946/1953 član UO. Delo je opravljal vestno, ves zavzet za lovsko poštenost.

Bil je tudi prijatelj in vodnik lovskih psov in tudi v kinologiji je oral ledino v naši družini.

Lovci smo vedno radi zahajali na njegov dom, kjer nas je veselo in pristrčno sprejemal. Vsako leto ob lovih v njegovem revirju je bil zadnji pogon pri njem.

Za dolgoletno vestno, požrtvovalno in nesebično delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, LZ Celje pa mu je podelila priznanje.

V tvojih lepih gozdovih ne bo več slišati tvojega koraka po jesenskem listju. Ostal pa nam bo spomin na dobrega lovskega tovariša. Lovski rog, ki si ga tolikokrat poslušal, ti je poslednjikrat zatrobil v slovo!

Lovci LD Šentjur Celje – M. H.

Alojz Adamič-Vencek, ustanovni in častni član LD Velike Lašče, je umrl 9. 1. 1985, star 75 let. Pokopali smo ga na pokopališču v Velikih Laščah z vsemi lovskimi častmi. Od človeka, ki je užival v svojem krogu velik ugled in spoštovanje, se je poslovilo mnogo lovcev, prijateljev in znancev. Z njim smo lovci izgubili dobrega in iskrenega tovariša in vzornika. Alojz, ki se je rodil 4. 8. 1910, je bil že pred vojno lovski čuvaj. Na začetku vojne je bil kot zaveden Slovenec interniran na Rabu, po kapitulaciji Italije pa je ilegalno deloval v NOB.

Po osvoboditvi je bil eden izmed ustanoviteljev LD Velike Lašče. V družini je opravljal tudi več funkcij; v letih 1954–1960 je bil član NO, v letih 1960–1969 pa član UO.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, Kinološka zveza Slovenije pa s srebrnim kinološkim znakom.

Alojz je bil človek, ki mu je lovstvo pomenilo največ v življenju. Bil je velik lovec, gojitelj in ljubitelj divjadi, učitelj in mentor več mlajšim lovskim generacijam. Rad je imel skupne love, na katere je vedno prihajal s svojim štirinožnim prijateljem.

Dragi Alojz, z zelenimi vejicami iz domačega lovišča in s strelji iz pušk smo te poslednjič pozdravili in se ti zahvalili za vse, kar si nam dal!

Člani LD Velike Lašče – V. Č.

Maks Meško, član LD Tomaž pri Ormožu, je 12. 1. 1985 zapustil naše lovske vrste.

Maks se je rodil 19. 8. 1912 v znani kmečki Meškovi družini v Ključarovicah pri Ormožu, v hiši, v kateri se je rodil tudi njegov

Karel Notar

Jože Strehar

stric, pisatelj Fr. Ksaver Meško. Lovsko strast je podedoval po očetu. Član naše družine je postal leta 1946. V letih 1968/1974 smo mu zaupali tajniška dela v družini.

Maks je zelo ljubil divjad in zelo dobro poznal lovišče pa tudi neapisane lovske običaje. Prst na petelinu je le malokrat ukrivil, zadovoljen je bil že v lovski družbi, v kateri se je tako dobro počutil. Žal je zadnjih deset let bolehal in bolezen ga je močno ovirala pri lovskem udejstvovanju.

Po smrti žene, ki mu je bila v veliko oporo v življenju in tudi v lovstvu, se mu je zdravje še poslabšalo in kmalu zatem je umrl. Tomaževski lovci smo ga pospremili na njegovi zadnji poti in se z lovskim rogom in častno salvo iz lovskih pušk poslednjič poslovili od njega.

Slava njegovemu spominu!

Tomaževski lovci – L. J.

Karel Notar-Kovač, ki je umrl 1. 4. 1985, se je rodil 25. 1. 1923 v Medvodah.

Karel je začel kot skromen delavec, mizarški vajenec, nato pa je izbruhnila 2. svetovna vojna. Med vojno je sodeloval v NOB in bil večkrat ranjen. Kot vojak in politični delavec je deloval na območju Smlednika, Verja in Medvod.

Po končani vojni je Karel, nosilec spomenice 1941, na tem območju aktivno deloval v družbenem življenju in tu postal tudi član LD Medvode.

V lovsko bratovščino je bil sprejet leta 1949, leta 1953 pa je postal član UO in namestnik starešine. Leta 1955 je bil izvoljen za starešino LD Medvode in to dolžnost

je opravljal do leta 1967. Nato je postal predsednik NO.

Lovsko bratovščino je vodil v času, ko smo odpravljali miselnost, da je lov privilegij. Karel je uveljavljal načela podružbljanja lova, zlasti v primerih, ko je šlo za lastništvo divjadi. S trdnim prepričanjem je utrjeval miselnost, da je divjad družbena lastnina in da je tudi narava last družbe, ne posameznikov. Zato je skrbel, da so imeli lovci pravičen odnos do narave in divjadi.

Nenehno se je trudil, da je razvijal družabnost in politično aktivnost, tako med občani kot med lovci. S svojim vztrajnim delom je dosegel, da je postala naša lovska družina močna in dobra organizacija ne le v lovstvu, ampak tudi v družbenem življenju. Tak je bil Karel, ki ga ne bomo pozabili. Pred dvema letoma smo mu ob njegovi šestdesetletnici zaželeli še mnogo uspešnih let, ob njegovem zadnjem slovesu pa smo mu lahko dejali le tole: »Naj ti zatrobi lovski rog v slovo in naj odjeknejo lovske puške!«

Med nami bo še dolgo živel spomin na zglednega lovca, borca in ljubitelja narave!

Lovci LD Medvode – L. D.

Jože Strehar, častni član LD Šmartno na Pohorju, je po neozdravljivi bolezni umrl 21. 4. 1985 v Zgornji Polskavi, kjer je nazadnje živel.

Rodil se je 11. 3. 1914 v majhni vasi v Zgornjem Prebukovju pod Pohorjem kot sin revnega kmeta. Že zelo zgodaj je občutil vso grenkobo izkoriščanja takratne družbene ureditve. Med okupacijo je začel takoj delati za OF, leta 1944 pa je odšel v partizane

in se bojeval tudi v zadnjih bojih na Koroškem. Za svoje junaštvo je dobil več visokih odlikovanj. Bil je tudi rezervni kapetan I. razreda.

Po vrnitvi iz JLA se je takoj zaposlil pri gozdarski službi GGM, kjer je zelo uspešno opravljal delo revirnega vodje.

Leta 1946 je bil med ustanovitelji LD Šmartno na Pohorju, za katero je veliko storil, zlasti pri gojitvi in varstvu divjadi. Njegovo odločno očetovsko besedo bomo na lovskih sestankih še dolgo pogrešali. V družini je delal zelo zagnano in dosledno. Leta 1953 je bil starešina družine, v letih 1955–1961 gospodar, nato od leta 1962 do 1964 kinološki referent, v letih 1965–1968 znova gospodar družine, v letih 1969 do 1975 predsednik disciplinskega razsodišča, od leta 1973 do 1975 bagajnik, od leta 1976 do 1982 predsednik NO, nazadnje pa od leta 1983 do 1985 predsednik disciplinskega razsodišča. Vseh del, ki jih je opravljal v družini, se je loteval strokovno in delal dobro ter dosledno.

LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in redom III. stopnje, lovska družina pa mu je še posebej hvaležna za njegovo zagnano delo pri graditvi lovskega doma.

Jože pa je zelo aktivno deloval tudi pri razvoju KS v svojem kraju, kjer je delal največ pri DPO. Kako zelo je bil priljubljen med lovci in křajani Šmartnega in okolice, smo videli na njegovi zadnji poti, saj so ga vsi želeli pospremiti do poslednjega počivališča. V poslednje slovo mu je zatobil lovski rog, odjeknili so strel iz lovskih pušk, lovci pa smo mu zasuli grob z zelenjem. Kot dobrega lovskega tovariša, poštenega lovca in dolgoletnega mentorja ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Člani LD Šmartno na Pohorju – M. Ž.

Franč Verdel-Štok, upokojeni poklicni lovec in ustanovni član LD Kajuh-Šmartno, je umrl 14. 8. 1985, star 76 let.

Med vojno je aktivno sodeloval v NOB in je bil znan po svojih naprednih idejah in stališčih. Zato je dobil tudi državno odlikovanje!

Franč je bil po vojni ves čas aktiven v lovski organizaciji. Posvetil se je predvsem lovsko čuvajski službi, sprva kot honorarni,

Franč Verdel

nato pa kot poklicni lovski čuvaj. Imel je bogato strokovno znanje, predvsem pa je bil pri opravljanju službe delaven in prizadeven. LZS ga je odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge III. stopnje, svoje priznanje mu je podelila tudi Lovska zveza Celje, Kinološka zveza Slovenije pa ga je odlikovala z zlatim znakom za kinološke zasluge.

Na pogrebu z vsemi lovskimi častmi smo se od priljubljenega tovariša poslovili številni člani matične in okoliških LD. Vsi, ki smo ga poznali in cenili, ga bomo ohranili v lepem spominu!

Člani LD Kajuh – S. K.

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Albin Kusterle, LD Podbrdo, * 4. 12. 1933, † 13. 7. 1985.

Branko Strmšek, LD Laporje, * 16. 5. 1933, † 21. 6. 1985.

Ivan Slatinek, LD Gradišče, * 18. 9. 1924, † 30. 6. 1985.

Albin Topler, LD »Zeleni Vrh« – Vuzenica, * 25. 1. 1932, † 10. 8. 1985.

Jože Svoljšak-Kozina, LD Škofja Loka, * 15. 3. 1898, † 3. 9. 1985.

Leopold Gašarič, LD Makole, * 11. 9. 1920, † 25. 9. 1985.

Umrli časten spomin!

Lokalno tekmovanje LKD Pomurje po krvnem sledu

Lansko vsestransko uporabnostno tekmovanje vrhunsko šolanih psov ptičarjev z mednarodno udeležbo je kinologom-vodnikom in pomurskim in podravskega lovca pustilo pozitivne vtise o na tej prireditvi prikazanem delu po krvnem sledu. Pri tem so imeli veliko prednost psi iz tujine, zlasti pri delu na slednem jermenu, pri »oblašanju«, »glasnem nakazovanju« in »kazanju s prinašalom«.

Številčnost parkljaste divjadi je v naših loviščih precej velika in v nekaterih LD se število odstrelor približuje že številki 100 na leto, ali pa so to število že celo presegle. Posebno pozornost je treba pri tem posvetiti divjim prašičem, ker se ti lovijo večinoma na bradakah in pogonih in prihaja pri tem najpogosteje do obstrelitve. Zato so na pobudo LKD Pomurje 7. 7. 1985 pripravili prikaz dela psov ptičarjev po krvnem sledu. Na prireditvi niso sodelovali samo vodniki iz Prekmurja, dolge poti do Dobrovnika, kjer smo pripravili prireditev, se ni ustrašil npr. vodnik iz LKD Maribor, ki je pripeljal svojega psa. Vodniki so privedli na prireditev 6 ptičarjev – 3 kratkodlake nemške ptičarje in 3 ostrodlake-žimavce. Pri tem naj pripomnim, da so, po mojih petdesetletnih izkušnjah pri delu s ptičarji, ostrodlaki ptičarji leta in leta samo životarili, zdaj pa z veseljem ugotavljam, da se ta pasma pri nas »prebuja«. To potrjuje že teh nekaj psov, ki sem jih videl na prireditvi, in velika vna n njihovih vodnikov.

Po žrebu, ki je določil vrstni red, je prvi pokazal svoje sposobnosti Amor (Don) vodnika Vojka Pirherja, ki ga že dobro poznamo. Don je bil zelo ubogljiv in ko ga je vodnik pred začetkom odložil, je dobil opazovalec vtis, da zelo dobro ve, kaj je njegova naloga. Na nastrelo je imel nos takoj pri tleh in po sledu se je napotil mirno in samozavestno. Dvakrat je rahlo zavil s sleda, vendar se je takoj popravil in mirno sledil do položenega srnjaka. Njegovo delo bi ocenil z najvišjo oceno – prav dobro.

Vodnik Franc Kosi iz Veržeja, ki je vodil Astro, nemško žimavko,

Na pobudo LKD Pomurje so 7. 7. 1985 pripravili prikaz dela psov ptičarjev po krvnem sledu. Skupinski posnetek vodnikov s psi, ki so sodelovali na tej prireditvi.

Foto S. Tišler

je bil pri vodenju svoje psice na nastrelo prehitel in ne dovolj dosleden. Psica je zrak na nastrelo preizkušala z visokim nosom in začela iskati levo in desno; ker je vodnik videl, da je sled zgrešila, jo je vrnil na nastrelo in znova privedel na sled. Tokrat je psica nadaljevala z nizkim nosom, vendar je njena vztrajnost čez čas popustila in je znova zašla. Tej temperamentni psici manjka umirjenost in koncentracija, ki je potrebna za to delo. Zelo verjetno je malo pred tekmovanjem izdelala zelo lahek sled po »toplem« krvnem sledu in se je je ta občutek še držal. Tudi najdenega srnjaka zgrabi premočno. Njeno delo bi zaslužilo oceno dve.

Ema, 7 mesecev stara žimavka z zelo prikupno zunanostjo, še ni dovolj zrela za koncentracijo pri delu po krvnem sledu. Vodnik je sam opazil, da je psička zavila s sleda in jo je vrnil. Na ostrejšje povelje je pokazala, da je ustrezno šolana in se je za sled tudi zanimala, vendar ni bila dovolj vztrajna. Po njenem vodenju v gozdu je bilo videti, da je številčnost srnjadi tu velika in njeni sledovi so psičkin nos močno zavajali. Do srnjaka na koncu sleda je prišla z vetrom in pred njim stala. Na vodnikov poziv pa ga je le oblažala. Za svojo starost je pokazala dobro zasnovo za šolanje za to delo.

Ajda, kratkodlaka nemška ptičarka vodnika Karla Ingoliča iz Poljskave, se je resno lotila sleda in z nizkim nosom sledila do vodnega jarka, ki ga je sled prečkal. V jarku je postala bolj živahna in nadaljevala sledenje ob vodi,

vendar pa očitno po zapeljevalnem svežem sledu. Ko jo je vodnik vrnil na pravi sled, je naslednjo kljuko izdelala zelo dobro in prišla z nizkim nosom do srnjaka. Po njeni privrženosti vodniku in ubogljivosti se da sklepati, da je bila res dobro šolana. Pri tem moram omeniti, da je bil teren za ta sled zelo neprimeren zaradi jarkov in vejevja, ležečega naokrog. Za delo, ki ga je pokazala Ajda, bi zaslužila oceno tri.

Brina Gomanjska, črna kratkodlaka nemška ptičarka vodnika Vladimira Pfeiferja, je sledila najhitreje in takoj občutila, kadar je sled zgrešila ter se sama popravila. Nos je imela ves čas pri tleh, ko pa je prišla do srnjaka, se ga ni dotaknila in ga ni zapustila. Njeno delo je bilo prepričljivo in zasluži najboljšo oceno – prav dobro.

Vodnik Dona Prleškega, nemškega žimavca, Štefan Tamaš iz Gornje Bistrice, je psa nekoliko površno privedel na nastrelo. Pes je nastrelo ovahal in nato začel izdelovati sled. Počasi je prišel do prve kljuko, ki jo je dalj časa ovahal in nato zavil s sleda. Vodnik ga je popravil, nato je pes nadaljeval natančno po sledu, ko pa je prišel v stranski veter, je odrezal kljuko in prišel do mrtvega srnjaka. Po delu, ki ga je pokazal, lahko sklepamo, da je pravilno šolan; tudi pri mrtvi divjadi je bil miren. Za pokazano delo bi zaslužil oceno tri.

Vse vodnike in prireditelje moramo pohvaliti. Vodnike predvsem zato, ker so se potrudili in šolali pse za to zahtevno delo po obstrelitvi, da bi lahko priskočili lovcem na pomoč. Iz dolgoletnih

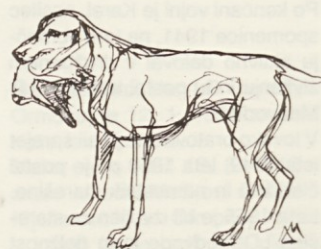
izkušenj vemo, da pomeni obstreljena in izgubljena divjad za lovsko gospodarstvo občutno škodo (tudi v devizah).

Naj opišem nekaj primerov. Neka lovška družina, ki je v enem letu izgubila tri srnjake z močnim rogovjem, se je odločila, da si priskrbi krvosledca. Za precejšnjo vsoto so dobili izšolanega bavarskega krvosledca z nekaj izkušnjami in ga dodelili članu družine, ki pa ni bil več kinolog, niti nikoli vodnik takega psa, zato je le-ta kmalu vzel slovo. Ali drug primer. Neka druga LD je v enem letu zabeležila 6 obstrelitev srnjadi in vse živali so bile izgubljene. Seveda se pri tem upravičeno postavi vprašanje, ali je res vsak strelec temeljito pregledal naštel, saj bi moral, po posledicah sodeč, ugotoviti, da je bila žival zadeta. In kaj je ukrenil? Kaj pravi pri taki izgubi gospodar, kaj kinološki referent, kaj starešina? Je to odgovorno gospodarjenje z divjadjo, ki so ga zaupali lovcem? V prospektih za tuje lovce je predpisana za obstreljeno žival odškodnina, kaj pa v LD? Če imamo šolanega psa v rokah izkušenega vodnika, lahko vsako obstreljeno žival (naj gre za veliko ali malo divjad) tudi poiščemo. Pri tem naj še dodam, da je za šolanje za krvosledca primerna vsaka pasma lovskih psov, seveda pa lahko od lovškega psa zahtevamo le tisto, kar smo ga naučili.

Na letošnji glavni skupščini Kinološke zveze Slovenije je bila izvoljena komisija za šolanje psov, zato bi lovskim družinam priporočil, da se z vsem, kar zadeva lovsko kinologijo, obračajo z vprašanji na predsednika Vojka Pirherja, Lukavci 26 a, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

Iz programa kinoloških prireditev vidimo, da se vsako leto prirejajo izpiti po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov, zato bi bilo zelo koristno, da bi seznam teh vodnikov z natančnim naslovom in po možnosti še s telefonsko številko vsako leto objavili tudi v glasilu Lovec, da bi tako lahko vodnik s psom po potrebi priskočil na pomoč.

Ivan Caf

V založbi STROKOVNE KNJIŽNICE pri Lovski zvezi Slovenije je izšla knjiga Petra Šulerja LOVSKA ZAKONODAJA.

V prvem delu knjige podaja avtor kratek pregled razvoja lovske zakonodaje pri nas in v svetu, nato pa podrobneje obravnava veljavno zakonodajo v Sloveniji. Prvi del avtor zaključuje s kratko primerjavo lovske zakonodaje v drugih naših republikah in pokrajinah.

Drugi del knjige sestavlja zbirka lovskih predpisov od Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč do vseh drugih, z lovstvom povezanih predpisov. Zbirka vsebuje tudi veljavne samoupravne akte lovskih organizacij, mednarodne konvencije s področja lovstva ter vzorce nekaterih pomembnih aktov lovskih organizacij.

Knjiga je namenjena predvsem lovcem, ki se v lovskih družinah in drugih lovskih organizacijah ukvarjajo z organizacijo, nepogrešljiva pa je tudi kot učni pripomoček (učilo) tako za lovske izpite kot za izpite za lovskega čuvaja in lovskega tehnika.

Knjiga spada v vsako lovsko družino!
Cena knjige je 1560 din.

PETER ŠULER

LOVSKA ZAKONODAJA

Lovska zveza Slovenije

1. posvetovanje
o ukrepih za omejevanje škod
od divjadi v kmetijstvu

Ljubljana 1985

Obveščamo, da je Lovska zveza Slovenije izdala zbornik referatov, ki so jih predstavili naši in tuji strokovnjaki na 1. mednarodnem posvetovanju o ukrepih za omejevanje škod od divjadi v kmetijstvu, ki je bilo 17. in 18. maja 1985 v Ljubljani. Knjižica obsega 66 strani in bralca seznaja z najnovejšimi izsledki o tem, kako se v drugih deželah in pri nas lotevajo reševanja problemov škod od divjadi.

Cena knjižice, ki naj bi jo imela vsaka lovska organizacija, je 650 din.

Obe publikaciji lahko naročite na naslov:

**Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 61000
Ljubljana**
Informacije: tel. (061) 214 950

Josef Martinz

9400 Wolfsberg — Avstrija

Gerichtsstr. 83

Telefon 9943 4352 2448

9400 Wolfsberg — Avstrija

Gerichtsstr. 83

Telefon 9943 4352 2448

Specializirana trgovina in servis za vse lovsko in športno orožje svetovno znanih proizvajalcev.

Opravljamo strokovna puškarska dela:

- montiramo strelne daljnoglede (Suhl montaža z daljnogledom Kahles ali Habicht 3 × 32 ali 6 × 40),
- popravljamo puške in jih pristreljujemo,
- graviramo in broniramo ter obnavljamo gravuro in broniranje,
- polnimo stare krogelne tulce vseh kalibrov, tudi starejših, s krogli najnovejših tehničnih dosežkov.

Na zalogi imamo večje količine vseh vrst lovskega in športnega orožja, dvogledov, strelnih daljnogledov znanih proizvajalcev Zeiss, Habicht, Swarovski, Nikel, Kahles itd.

Na zalogi imamo tudi lovski pribor vseh vrst, lovska in športna oblačila ter obutev.

Obiščite nas, ne boste razočarani!

Armeria MARAZ

Ulica I. ASCOLI 16/B Gorizia, Italia

**Odpri smo novo,
specializirano trgovino z LOVSKIMI
in RIBIŠKIMI potrebščinami**

NUDIMO VAM

ZA LOV:

lovske puške znamke Zoli, Beretta, Ansehütz..., vse vrste šibrenih in krogelnih nabojev, strelne daljnoglede — razne vrste, lovske obleke in obutev vse potrebščine za lovske pse

ZA RIBOLOV:

vse vrste ribiških palic, ribiško obleko in obutev, ves pribor za izdelovanje umetnih muh, razne vabe, po želji muhe tudi izdelujemo po ugodnih cenah

OBIŠČITE NAS!

Predvidena legla

Baset haundi (JRBH):

Leglo 22. 11. Rejec Mirko Šumak, Grosmanova 6, Ljutomer.

Balkanski goniči (JRGB):

Leglo 28. 9. Rejec Stane Frelih, Topolje 3, Selca.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 4. 10. Rejec Anton Slak, Stari trg 18, Trebnje.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 12. 9. Rejec Bogdan Černigoj, Sp. Idrija 162, Idrija.

Brak jazbečarji (JRBj):

Leglo 2. 10. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, Vel. Lašče.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 24. 10. Rejec Stanko Vraničar, Gotna vas 390.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 19. 10. Janko Ferjan, Ribno 89, Bled.
Leglo 30. 10. Janez Jordan, Draga 1, Šmarješke Toplice.

Kinološka zveza Slovenije

Obvestilo

Za jesensko sajenje vam lahko dobavimo **sadike divjega kostanja in divje hruške**. Sadike so stare 5 let in visoke povprečno 1 m.

Najmanjše možno naročilo je 50 sadik. **Cena sadike je 200 din, fco Kočevje ali Ljubljana.**

Priporočamo osebni prevzem! Pismena naročila pošljite na naslov:

Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, p.p. 505 61000 Ljubljana.

Vse informacije dobite po telefonu: (061) 214 947

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE in
AGROTEHNIKA-GRUDA, TOZD LOVEC

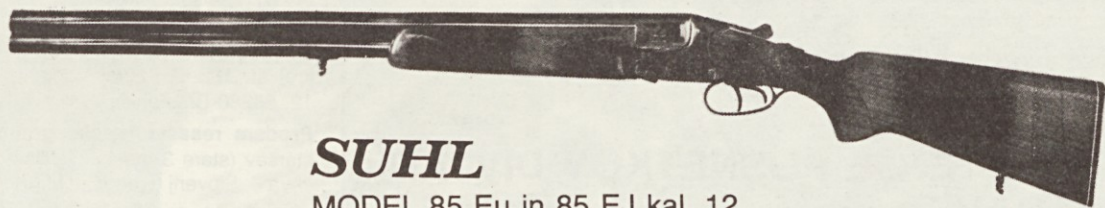
vabita k ogledu

RAZSTAVE

NAJMOČNEJŠIH

**TROFEJ DIVJADI IZ SLOVENIJE,
KI SO BILE RAZSTAVLJENE NA
MEDNARODNIH RAZSTAVAH V
BRNU IN V NOVEM SADU.**

RAZSTAVA BO ODPRTA 7. in 8. novembra t.l.
od 7.-18. ure v predverju poslovne stavbe
Agrotehniko-Gruda, Tržaška 132, Ljubljana.

SUHL

MODEL 85 Eu in 85 EJ kal. 12

STRELNI DALJNOGLEDI:

HABICHT »NOVA«

KAHLES »HELIA«

1,5 × 20; 2,5 × 20; 4 × 32;

6 × 42; 8 × 56

**od Asch 2430 do Asch 3540 +
uvozne dajatve**

VARIO

1,5-6 × 42; 2,2-9 × 42;

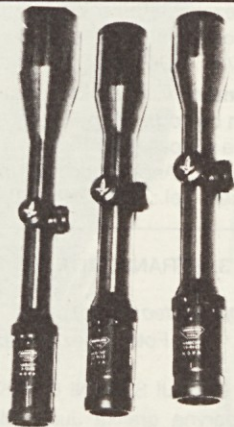
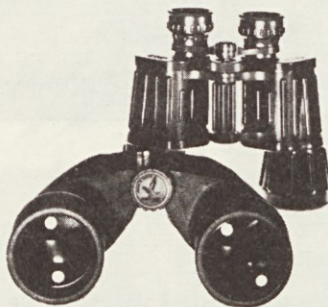
3-12 × 56;

**od Asch 3040 do Asch 4970 +
uvozne dajatve**

DVOGLEDI: HABICHT

6 × 30; 8 × 30; 7 × 42; 10 × 40;

7 × 50; 10 × 50; 8 × 56

KONSIGNACIJSKA PRODAJA SWAROVSKI

Slovenijašport

Ljubljana, Dalmatinova 1. Telefon: (061) 314 677

in poslovna enota Stari trg 15,
telefon: (061) 226 338

Kahles

SWAROVSKI

Mali oglasi

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (povzetje). – **Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Kupim naboj za lovsko puško – bokarico kal. 6,5 × 58 R (prav tako kupim prazne tulce). Eršte Franc, Črešnjice 12, 68222 Otočec.

Prodajam skoraj novo (še nerabljeno) **češko bokarico** kal. 7 × 57 R/12. Informacije po telefonu (061) 61-793 Ostrožnik.

Prodajam lovsko tricevko kal. 16/16-7 × 65 R, znamke Suhl, s strelnim daljnogledom Kahles 4 × 32; **lovsko karabinko** CZ kal. 7 × 64 s strelnim daljnogledom Tasco in **rusko šibrenico (bock)** kal. 12/12. Informacije po telefonu (061) 771-304 Primec.

Prodajam češko bokarico Super Brno kal. 12/7 × 65 R s strelnim daljnogledom (6 × 40) – potisna montaža. Zamenjam jo tudi za karabinko (po dogovoru). Karel Požek, Krvavčji vrh 1, 68333 Semič. Tel. (068) 58-781.

Prepariramo ptice in ribe. Tomaž Mihelič, Kocjanova 17, 64000 Stražišče pri Kranju.

V Ilirski Bistrici se je 6. 10. 1985 **izgubil lovski terier** (v levem uhlju ima vtetovirano številko 62445). Najditelja nagradim. Julij Primc, Gregorčičeva 11, Il. Bistrica.

Prodajam puško .22 Hornet (5,6 × 36 R) z montiranim strelnim daljnogledom (4 × 32) – suhlska montaža. Puška je brezhibna. Informacije v trgovini Lovce – Ljubljana, tel.: (061) 317-387. Zvone Hutar, Lokve 6, Črnomelj.

Prodajam češko bokarico kal. 7 × 57 R/12 s strelnim daljnogledom Vega (4 × 32); **menjalne cevi 12/12 in strelni daljnogled Tasco** (4–9 ×). Informacije po tel.: (064) 21-986 – Hafner (dopoldne).

Prodajam mlade nemške prepeličarje (stari so 2 meseca). Darko Kodrič, 68312 Podbočje 46.

Prodajam mladiče pasme resasti istrski gonič. Mladiči so tetovirani, stari 2 meseca. **Prodajam tudi psico iste pasme** (3 leta) z odlično oceno zunanosti ter odlično opravljenim PNZ (ima zrejo dovoljenje). Informacije po telefonu: (065) 75-168 – popoldne; 75-030 dopoldne – Anton Razpet, 65282 Cerkno 223.

Prodajam boroveljsko bokarico (izdelek Sodja), kal. 7 × 65 R/16 s strelnim daljnogledom Swarovski in **šibrenico (bock)** 12/12 znamke Bereta. Informacije po telefonu (064) 47-308 – Markič.

Ugodno prodajam lovsko puško – šibrenico (bock), 12/12 znamke CZ in nov lovski krog št. 100–52. Rudi Vodopivec, Armeško 12, 68280 Brestanica.

Prodajam resaste istrske goniče odličnih staršev (stare 3 mesece). Miha Šmid, Jakčeva 6, Slovenj Gradec, tel.: (062) 842-189.

Prodajam mlade kdl. istrske goniče odličnih staršev. Jože Papež, Kuželjevce 8, 61303 Zagradec.

Prodajam lovsko karabinko 7 mm Rem. Mag. s strelnim daljnogledom Kahles (suhlska montaža) 8 × 56. Miran Jurman, Triglavskva 19/a, Idrija. Tel.: (065) 71-790.

Prodajam damsko lovsko puško – bokarico kal. 16/8 × 57 R 360 s strelnim daljnogledom Lisenfeld in večjo količino streliva. Premrlj, Kraigherjeva 5, Postojna, ali po telefonu (067) 22-505.

Prodajam lovsko karabinko CZ, kal. 8 × 57 ls, staro 1,5 leta. Janez Bizjak, 68210 Trebnje, Odrga 20.

Kupimo šolanega psa krvosledca. Ponudbe z opisom zunanosti, dela, starosti in ceno poslati na naslov: Lovsko društvo »Srnljak«, 43280 Garešnica. Obvezen preizkus v našem lovišču.

Prodajam vezane letnike Lovcev od 1924 do 1979; ostali letniki so nevezani. Tel.: (061) 327-721 – Dobrila.

Na voljo imamo več zelo kakovostnih **kratkodlakih in ostrodlakih ptičarjev ter goničev** različne starosti. Interesenti naj se oglasi na naslov: Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek. Tel.: (061) 796-190.

SLIKA NA 3. STRANI OVITKA:

Portret kanje (Buteo buteo)

Foto Janez Papež, Diana

SLIKA NA ZADNJI STRANI OVITKA:

Fazan – barvna grafika Jurija Mikuletiča

KLUB DIANA

vabi člane in ostale ljubitelje fotografije na **predavanje mag. Janeza Černača**

VREDNOTENJE POSNETKOV DIVJADI IN NARAVE

Predavanje s predvajanjem barvnih diapozitivov bo v **torek, 12. 11. 1985, ob 17. uri** na Filozofski fakulteti, Aškerčeva 12, Ljubljana

Komisija za izobraževanje

RAZPIS

za sprejem v **dopisno šolo za lovske tehnike**

Objavljamo razpis za sprejem kandidatov v dopisno šolo za lovske tehnike v študijskem letu 1986.

Šolanje traja 1 leto in je dopisnega značaja. Obvezni so dvodnevni seminarji. Skupno bo sprejetih 30 kandidatov.

Prijave bomo sprejemali izključno prek zvez lovskih družin.

Pogoji za vpis:

1. Članstvo ali delovno razmerje v lovski organizaciji.
2. Opravljen lovski ali lovskočuvaljski izpit.
3. Končana šola druge stopnje.

Prijave z dokazili (fotokopije ali overovljene prepise zahtevanih dokumentov) naj interesenti pošljejo do 20. novembra 1985 na svojo zvezo lovskih družin (ZLD).

Šolnino v znesku 5000 din bodo slušatelji nakazali po položnici, ki jo bodo dobili skupaj z vabilom za 1. seminar, ki bo predvidoma v decembru tega leta.

Lovska zveza Slovenije

